

Daniel LINHARDT

Tehnici de prezentare a unei cauze în instanța de judecată

Îndrumar pentru avocați

Acest îndrumar pentru avocați a apărut cu sprijinul Asociației Barourilor Americane / Inițiativa pentru Supremația Legii și a fost finanțat printr-un grant acordat de către Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii. Opiniile, constatările și concluziile exprimate aparțin autorului și nu reflectă neapărat opinia Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii.

Daniel LINHARDT a participat la instruirea procurorilor și avocaților în 8 state la invitația Asociației Avocaților Americani (ABA). Dânsul a lucrat 23 de ani în calitate de procuror federal în SUA și a investigat diferite tipuri de infracțiuni din categoria ciminalității "gulerelor albe", inclusiv piramide financiare, fraudă, spălare de bani și corupție. În ultimii 8 ani ai carierei sale guvernamentale, el a fost șeful Unității Combatere a criminalității "gulerelor albe" a Oficiul Procurorului General al SUA din Sacramento, California. Înainte de a veni în Sacramento, a activat în cadrul Oficiului Procurorului General al SUA din statul New Orleans, Louisiana.

Daniel LINHARDT

**Tehnici de prezentare a unei cauze
în instanța de judecată**

Îndrumar pentru avocați

CHIȘINĂU 2014

CZU 343.13/.15

L 63

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Linhardt, Daniel.

Tehnici de prezentare a unei cauze în instanța de judecată : Îndrumar pentru avocați
/ Daniel Linhardt. – Chișinău : S. n., 2014 (Tipografia-Sirius). – 76 p.

500 ex.

ISBN 978-9975-57-161-6.

343.13/.15

L 63

CUPRINS

1. CONSIDERAȚII GENERALE.....	5
2. ACORDUL DE RECUNOAȘTERE A VINOVĂȚIEI.....	6
3. PLEDOARIA INTRODUCȚIVĂ.....	10
4. AUDIEREA SIMPLĂ.....	18
5. AUDIEREA ÎNCRUCIȘATĂ.....	24
6. PLEDOARIA FINALĂ.....	41
7. OBJECȚIILE.....	49
8. MIJLOACE MATERIALE DE PROBĂ.....	60

INTRODUCTION

The American Bar Association Rule of Law Initiative (ABA ROLI) in Moldova with assistance and funding provided by the United States Department, Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs (INL) and with the support of Donald Carroll, Director and Radu Foltea, Staff Attorney, Criminal Justice and Law Enforcement Section, US Embassy in Moldova, is working to help Moldovan lawyers improve their performance in criminal trials, promoting the fairness and effectiveness of criminal proceedings in Moldova, as well as contributing to better legal representation of their clients.

In this respect, ABA ROLI Moldova has supported, during the last two years the publication of a series of guidebooks and manuals for lawyers on a number of topics. The information provided in each guidebook or manual is intended to help lawyers exercise their professional duties and develop good court room techniques and strategies.

In 2013 ABA ROLI continued to expand the library of legal education courses designed to serve Moldovan lawyers. This Manual on trial skills was created by Daniel Linhardt, a former US federal prosecutor, and former Regional Director for Moldova, for the use of defense attorneys, legal interns, law professors and students. To the extent reasonably possible at the time of its printing, Moldovan law and practice has been taken into consideration. The material in this Guidebook has been edited and adapted for use in Moldova by ABA ROLI Moldova staff and translated into the Romanian language. This guidebook sets out principles of an adversarial system and describes in detail the particularities of opening and closing statement, direct and cross examination, as well as types of objections a lawyer can make during adversarial proceedings.

ABA ROLI Moldova would like to thank Daniel Linhardt for his valuable contribution to making this manual useful for Moldovan lawyers. Hopefully, this manual will serve as a growing resource and will enable lawyers expand their knowledge and trial skills.

The ABA ROLI Moldova Staff whose work contributed to the preparation of this Manual are:

Mihaela VIDAICU, Deputy Country Director
Olimpia GRIBINCEA, Senior Staff Attorney
Alina SECRIERU, Staff Attorney
Doina POSTICA, Junior Staff Attorney
Victor DROSU, Junior Staff Attorney
Ion MIRON, Field Finance/Office Manager

Ronald A. WOLFSON
Regional Director ABA ROLI
Moldova, Ukraine and Armenia

INTRODUCERE

Asociația Barourilor Americane Inițiativa pentru Supremăția Legii (ABA ROLI) în Republica Moldova, cu asistență și fonduri oferite de către Biroul de Acordare a Asistenței în vederea Controlului Drogurilor și Aplicarea Normelor de Drept din cadrul Departamentului de Stat al SUA și cu sprijinul lui Donald Carroll, director și Radu Foltea, Consultant juridic, Secția Justiție Penală și Aplicarea Legii din cadrul Ambasadei SUA în Republica Moldova, ajută avocații din Moldova să-și îmbunătățească performanțele, să promoveze echitatea și eficiența procedurilor penale în Republica Moldova și să contribuie la o mai bună reprezentare juridică a clienților lor.

În acest sens, ABA ROLI Moldova a susținut, în ultimii doi ani, publicarea unei serii de îndrumare și manuale pentru avocați pe diferite domenii de interes. Informațiile incluse în fiecare publicație sunt destinate să ajute avocații să-și exercite atribuțiile profesionale, precum și să-și dezvolte tehnicile și strategiile adoptate în sala de judecată.

În 2013, ABA ROLI a continuat să extindă gama de cursuri de instruire continuă pentru avocații din Republica Moldova. Acest manual cu privire la tehnicile de prezentare a unei cauze în fața instanței de judecată a fost elaborat de Daniel Linhardt, fost procuror federal din SUA, și fostul director regional al ABA ROLI pentru Republica Moldova, fiind destinat avocaților, avocaților stagieri, profesorilor de drept și studenților. În măsura în care a fost posibil, la momentul publicării, s-a ținut cont de legislația și practica Republicii Moldova în materie. Informația din această lucrare a fost editată, adaptată pentru a fi utilizată în Moldova de către echipa ABA ROLI Moldova și tradusă în limba română. Prezentul manual stabilește principiile unui sistem contradictorial și descrie în detaliu particularitățile pledoariei de început și de final, audierea simplă și încrucișată a martorilor, precum și tipurile de obiecții pe care un avocat le poate folosi în timpul unui proces de judecată aplicând principiul contradictorialității.

ABA ROLI Moldova aduce sincere mulțumiri dlui Daniel Linhardt pentru contribuția sa valoroasă de a face acest manual disponibil pentru avocații din Republica Moldova. Sperăm că această lucrare va servi drept o sursă de dezvoltare profesională și va permite avocaților să-și extindă cunoștințele și abilitățile lor de prezentare a unei cauze în fața instanței de judecată.

Membrii echipei ABA ROLI Moldova, datorită cărora a fost posibilă redactarea prezentului manual și care au contribuit la elaborarea lui, sunt:

Mihaela VIDAICU, Director adjunct
Olimpia GRIBINCEA, Consultant Juridic Senior
Alina SECRIERU, Consultant Juridic
Doina POSTICA, Consultant Juridic Junior
Victor DROSU, Consultant Juridic Junior
Ion MIRON, Manager Finanțe/Oficiu

Ronald A. WOLFSON
Director Regional ABA ROLI
Moldova, Ucraina și Armenia

1. CONSIDERAȚII GENERALE

Sistemul contradictorial reprezintă o schimbare enormă și o provocare pentru avocați. Judecătorii deja nu mai prezintă probele și nu mai chestionează martorii în cadrul procesului de judecată. Rămâne la discreția avocaților să-și prezinte cauza și să examineze martorii. În cazul în care avocatul nu-și face meseria, probele și mărturiile nu vor ajunge niciodată în fața judecătorului. În prezent avocații poartă întreaga povară de a se asigura că probele care vin întru susținerea poziției lor ajung în fața judecătorului. De asemenea, este treaba lor să țină de o parte probele care nu trebuie examinate. Din aceste considerente, este de o importanță majoră ca avocații să înțeleagă și să însușească sistemul contradictorial.

În sistemul contradictorial fiecare parte prezintă probele pe care le consideră necesare pentru susținerea cauzei. În acest proces trebuie să fie urmată o anumită ordine. În plus, există reguli care reglementează ce poate și ce nu poate face avocatul. Regulile au fost create pentru a îndruma avocații în prezentarea cauzelor. Înțelegerea regulilor respective și a felului de utilizare a lor este primul pas pentru pregătirea unui avocat în sistemul contradictorial.

Prezentarea unei cauze în fața instanței de judecată include patru etape esențiale: pledoaria introductivă, audierea simplă, audierea încrucișată și pledoaria finală. Pentru a deveni un avocat bine pregătit este esențial de a înțelege felul de desfășurare a fiecărei dintre aceste etape. Odată ce avocatul înțelege și însușește etapele procesului de judecată, el va putea prezenta cu măiestrie faptele importante și legea aplicabilă pentru a convinge partea terță invitată să hotărască cauza în favoarea clientului său.

Procesul de învățare a abilității de prezentare a unei cauze în fața instanței este asemănător învățării oricăror altor abilități, cum ar fi, abilitățile de a juca fotbal. Persoana trebuie mai întâi să învețe regulile jocului și doar după ce a învățat regulile respective, și cu multă practică, ea poate deveni un jucător de frunte. Acesta nu este un proces de învățare al regulilor, dar necesită gândire suplimentară. Prezentarea unei cauze în fața instanței este un proces creativ. Regulile oferă parametrii și direcția. Însă în cadrul regulilor respective un avocat de succes trebuie să-și alcătuiască prezentarea într-un mod care să se potrivească cu personalitatea sa, faptele cauzei și legea aplicabilă. Statutul de vedetă al avocatului apare doar după ani de practică și multe procese de judecată în cadrul cărora abilitățile învățate sunt cizelate și dezvoltate.

Materialul prezentat mai jos oferă informații de bază cu privire la toate cele patru etape ale procesului de judecată, împreună cu unele tehnici avansate de pre-

zentare a cauzei în fața instanței. De asemenea, include informații despre încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției care, dacă se încununează cu succes, înlătură necesitatea unui proces de judecată și constituie o abilitate esențială pentru un avocat care participă la procesele de judecată. Ca și în cazul altor abilități, cititorii acestui manual sunt încurajați să caute alte surse și materiale care să-i ajute în călătoria spre a deveni avocați de succes în cadrul proceselor de judecată.

Unicul cel mai important factor în câștigarea sau pierderea unui proces poate fi rezumat într-un singur cuvânt – **pregătire, pregătire, pregătire**. Pentru aceasta nu există absolut nici un substituent. Un proces rareori este câștigat în instanța de judecată, el este câștigat sau pierdut înainte de a ajunge în instanța de judecată. Acesta constituie un moment important și vom reveni la el în fiecare capitol. Pregătirea înainte de examinarea procesului în instanța de judecată este acea etapă la care se formulează pledoaria introductivă, se efectuează investigațiile, se identifică și se pregătesc martorii pentru proces. Tot aici se determină și se pregătesc toate mostrele, graficele și alte materiale ajutătoare pentru proces pe care le veți folosi. Pregătirea înainte de examinarea cauzei în instanța de judecată reprezintă, de asemenea, etapa când vă pregătiți pentru audierea încrucișată a martorilor părții opuse. Toți avocații de succes menționează același lucru- pregătirea este cheia succesului unui proces de judecată.

2. ACORDUL DE RECUNOAȘTERE A VINOVĂȚIEI

Înainte de începerea procesului bănuitul și avocatul său trebuie să decidă dacă, în general, doresc să meargă în instanța de judecată. Alternativele pentru examinarea procesului în instanța de judecată sunt: demonstrarea de către procuror a nevinovăției bănuitului sau încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției prin care bănuitul să pledeze vinovat față de învinuirea (învinuirile) convenite de cele două părți.

Unii procurori sunt mai receptivi decât alții față de oricare dintre alternative. În cazul în care avocatul consideră că deține suficiente fapte pentru a demonstra nevinovăția faptică a clientului său sau, în mod alternativ, că probele împotriva lui sunt insuficiente pentru a-i dovedi vinovăția, acesta trebuie să cântărească avantajele și dezavantajele încercării de a-i demonstra procurorului că are de-a face cu persoana greșită sau, cel puțin, cu un bănuিত pe care nu-l poate condamna. Avantajul constă în faptul că dacă procurorul este receptiv, clientul va evita posibilitatea și cheltuielile unui proces în care i-ar putea fi constatată vinovăția.

Dezavantajul acestei abordări constă în aceea că o asemenea abordare se poate dovedi riscantă, procurorul poate încerca să obțină mai multe probe. Unii procu-

rori, pur și simplu, nu vor accepta că au de-a face cu o persoană greșită sau cu o persoană împotriva căruia nu dețin suficiente probe și, deci, orice încercare de a-l convinge va fi zadarnică și îi va compromite poziția bănuțului în instanța de judecată. Aceasta este o decizie dificilă pe care avocatul și clientul său trebuie s-o examineze cu atenție înainte de-a face vreo încercare. Cealaltă alternativă este de a încheia un acord de recunoaștere a vinovăției, însă în această situație, există două abordări.

O abordare în situația când bănuțul a fost prins în flagrant și există și alți bănuți, situație care în Statele Unite este denumită “cursa spre instanța de judecată”. În acest caz avocatul urmează să contacteze procurorul cât de curând posibil și să-i comunice că clientul său este gata nu doar să-și recunoască vinovăția, dar și să colaboreze împotriva co-bănuților sau altor persoane împotriva cărora nu s-au adus învinuiri, dar care sunt la fel de vinovate sau chiar mai mult. O altă abordare în cazul în care avocatul va aștepta până când procurorul îi va transmite probele sale la etapa de prezentare a probelor părții opuse după care să le analizeze pentru a stabili dacă, în viziunea avocatului, există o mare probabilitate că bănuțul, ajuns în fața instanței de judecată, va fi condamnat.

Chiar și la această etapă procurorul ar putea fi dispus să propună o tranzacție mai bună în cazul în care învinuțitul este dispus să depună mărturii împotriva celorlalți sau să ofere informații despre ceilalți. Într-o astfel de situație procurorul ar putea fi dispus să propună o tranzacție mai bună chiar dacă informația oferită ține de altă infracțiune și nu aceea de comiterea căreia este învinuit. Articolul 47 (6) al Codului Penal al R. Moldova în mod expres stipulează că membrul organizației criminale poate fi liberat de răspundere penală în cazul în care a declarat benevol despre existența organizației criminale și a ajutat la descoperirea infracțiunilor săvârșite de ea ori a contribuit la demascarea organizatorilor, a conducătorilor sau a membrilor organizației respective. Aceasta oferă un beneficiu semnificativ pentru învinuit și trebuie cântărit de avocat pentru a determina dacă să-i recomande clientului său să colaboreze cu organele de drept împotriva altora. S-ar părea însă că această prevedere este limitată la infracțiunile pe care învinuțitul le-a comis împreună cu alții, decât doar la a povesti procurorilor despre alte infracțiuni despre care cunoaște. Însă părțile ar putea interpreta mai larg prezentul capitol pentru a include și alte infracțiuni. Acesta-i un lucru asupra căruia ar putea conveni ambele părți în cazul în care cealaltă infracțiune (infracțiuni) despre care învinuțitul poate oferi dovezi sunt deosebit de grave.

Articolul 57, de asemenea, prevede că persoana care pentru prima oară a săvârșit o infracțiune ușoară (pentru care pedeapsa este închisoare de până la 2 ani inclusiv) sau mai puțin gravă (pentru care pedeapsa este închisoare de până la 5

ani inclusiv) poate fi liberată de răspundere penală dacă ea, după săvârșirea infracțiunii, s-a autodenunțat de bună voie, a contribuit activ la descoperirea acesteia, a compensat valoarea daunei materiale cauzate sau, în alt mod, a reparat prejudiciul pricinuit de infracțiune. Persoana care în aceste condiții a săvârșit o infracțiune de altă categorie poate fi liberată de răspundere penală numai în cazurile prevăzute la articolele corespunzătoare din Partea specială a Codului penal.

În cazurile care cad sub incidența paragrafelor menționate, posibilitatea renunțării de către procuror la urmărirea penală poate implica ca avocatul să negocieze, de asemenea, cu partea vătămată sau avocatul său. În cazul în care partea vătămată poate fi asigurată de caință sinceră și de repararea prejudiciului, aceasta ar putea spori presiunea asupra procurorului să renunțe la urmărirea penală.

În cazul în care învinuitul poate oferi informații sau mărturii, sau și una și alta, în cazuri legate de circulația ilegală a substanțelor narcotice sau infracțiuni de corupție, procurorul trebuie să renunțe la învinuirile penale împotriva lui conform articolelor 217 (5) și 325 (4) Cod Penal. R. Moldova este parte semnatară la Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției din 2007. Convenția, în mod specific, împuternicește statele care au ratificat-o să adopte prevederi legale care să-i ofere învinuitului, în tipurile de cauze ce cad sub incidența Convenției, o pedeapsă mai mică, poate chiar imunitate lui sau membrilor familiei sale, în schimbul cooperării. Articolul 37 al Convenției, de asemenea, îi oferă un instrument procurorului care dorește să urmărească cauze legate de circulația ilegală a substanțelor narcotice sau corupție, să propună o pedeapsă mai mică în schimbul informației și/sau mărturiilor în cauzele prevăzute de Convenție.

O problemă cu care se confruntă avocatul este dacă să inițieze discuții privind recunoașterea vinovăției. Unii procurori și avocați consideră că acesta este un semn de slăbiciune din partea apărării. Acest lucru, probabil, este adevărat în cazul în care avocatul face acest lucru rar. Însă dacă avocatul face acest lucru în fiecare caz, în mod firesc, atunci dilema își pierde însemnătatea. Prezentul manual recomandă această abordare exact din acest motiv. În plus, există și un aspect etic, trebuie aflat ce procurorul este dispus să ofere pentru a evita pierderea timpului, cheltuielile și imprevizibilitățile procesului de judecată. Avocatul trebuie să-i prezinte clientului său orice ofertă primită de la procuror, chiar dacă consideră că oferta este teribilă. El are libertatea de a-l sfătui pe client să nu accepte oferta, însă este obligat din punct de vedere etic să-i transmită acestuia toate ofertele. Prezentul manual, de asemenea, recomandă cu insistență ca avocatul, în urma recomandării făcute în legătură cu oferta de recunoaștere din partea procurorului, să expedieze și o scrisoare prin care să prezinte recomandarea și motivele menționate în timpul discutării ofertei

cu clientul, pentru a evita ulterior orice probleme legate de competența sa la această etapă a procesului. Fiecare client are dreptul să cunoască care este alternativa sa față de procesul de judecată și să primească sfatul avocatului referitor la faptul dacă să accepte sau nu oferta.

La negocierea acordului de recunoaștere a vinovăției cu procurorul avocatul poate câteva căi de a obține cea mai bună ofertă posibilă de la procuror. O cale este de a-i indica procurorului punctul slab al strategiei sale. După cum s-a menționat anterior, acest lucru poate fi folosit împotriva apărării, în cazul în care procurorul, pur și simplu, folosește informația respectivă pentru a-și consolida poziția. Cu toate acestea, vor fi situații când nu vor mai putea fi obținute probe suplimentare, de exemplu, nu a mai fost nimeni care să fi văzut actul de tâlhărie, sau amprente lipsesc de pe armă, sau martorii deja au făcut depoziții contradictorii și, deci, în așa situații ar fi un mic dezavantaj încercarea de a-i contura procurorului deficiențele poziției sale. Cauza poate implica invitarea de către procuror a unor martori în vârstă sau bolnavi pentru care va fi greu să depună mărturii. Durata și costul procesului, în cazul în care probabilitatea este mare că acesta urmează să fie îndelungat sau costisitor, sunt factori care, de asemenea, pot fi abordați. În cele din urmă, acordul de recunoaștere a vinovăției oferă o condamnare garantată procurorului și o pedeapsă garantată învinuitului. Astfel, nu toate cauzele trebuie să fie soluționate prin intermediul acordurilor de recunoaștere a vinovăției.

Procurorul trebuie să fie conștient de faptul că avocatul este dispus și capabil să meargă în instanța de judecată pentru ca eforturile sale obține o tranzacție mai bună pentru clientul său să aibă credibilitate. Cu toate acestea, în cazul când procurorul dispune de probe incontestabile și șansele de a obține condamnarea învinuitului sunt mari, avocatul va dori să-i recomande cu insistență clientului său încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției. Pe de altă parte, dacă probele acuzării sunt slabe, sau dacă oferta de recunoaștere este egală cu ceea ce avocatul consideră că va fi rezultatul procesului, avocatul trebuie să-i recomande clientului să respingă propunerea. În orice caz, clientul este acela care ia decizia finală.

3. PLEDOARIA INTRODUCȚIVĂ

În pledoaria introductivă veți dezvolta tema cauzei pe care o veți continua și desfășura pe parcursul procesului. Tema este teoria cauzei pe care o redați. În temă trebuie să combinați faptele relevante care îi oferă dreptul părții pe care o apărați la un verdict favorabil. Pledoaria introductivă prezintă imaginea largă care îi permite judecătorului să plaseze probele, de exemplu declarațiile unui martor, într-o

perspectivă pe care o considerați potrivită. La această etapă trebuie de subliniat un lucru important. Pledoaria de început nu trebuie să includă declarații false sau care induc în eroare privind ce vor demonstra faptele. Această practică nu doar este neetică, dar atunci când adevărul va deveni cunoscut, vă veți pierde credibilitatea în fața judecătorului. Atributul cel mai important al unui avocat este credibilitatea sa și, odată ce este pierdută, ar putea fi imposibil de a o recupera. Atunci când încercați să convingeți pe cineva de ceva, persoana respectivă va lua în calcul ponderea credibilității dvs. în calitate de factor major în luarea deciziei.

Pledoaria introductivă are trei componente: (1) tema (2) fabula și (3) cererea verdictului.

A. Tema

Tema este doar strategia cauzei, cu alte cuvinte, versiunea părții cu privire la “ceea ce s-a întâmplat cu adevărat.” Trebuie să fie simplă, logică și să se potrivească cu faptele și cerințele legale ale cauzei. Tema este compusă dintr-o declarație de una-două propoziții care rezumă esența cauzei. Tema îi oferă judecătorului o “ancoră psihologică” care rezumă întreaga cauză. Tema este un lucru la care avocatul va reveni pe tot parcursul procesului. Aceasta mai întâi va fi menționată în pledoaria introductivă, la ea vor face trimitere martorii, după care ea va constitui punctul central al pledoariei finale, legând împreună întregul proces. O temă reușită este bazată pe adevărurile universale. Sursele pentru astfel de teme vin din cărți sfinte, literatură, zicale populare și experiența culturală. Mai jos sunt prezentate exemple de teme:

“Acesta este un caz despre răzbunare.”

“Alexandru a avut un vis despre bogăție și fericire, cum au mulți dintre noi. Și aceasta este istoria despre faptul cum inculpatul a transformat acel vis într-un coșmar.”

“Dragostea de bani este rădăcina tuturor relelor și inculpatul în acest caz este intruchiparea relelor.”

“Acesta este un caz de identitate eronată și de învinuire greșită a unei persoane.”

“Adevărata victimă în acest caz este inculpatul.”

Primele impresii sunt cele care durează. O temă reușită anunțată la începutul pledoariei introductivă rămâne în mintea judecătorului un timp îndelungat. Avocatul o va repeta în pledoaria finală, astfel ca să rămână în mintea judecătorului atunci când acesta hotărăște cauza.

În prezentarea temei și a fabulei ce urmează avocatul trebuie să manifeste entuziasm față de caz. Pledoaria introductivă trebuie prezentată într-o manieră pu-

ternică și energică, care să-i convingă pe toți nu doar că poziția avocatului este cea corectă, dar el mai și crede în poziția sa. Chiar și cele mai bune fapte și teme nu vor convinge judecătorul dacă avocatul nu demonstrează încredere în versiunea sa. Avocații buni proiectează un lucru: *“noi ne așteptăm să câștigăm această cauză pentru că noi avem dreptate”*. Cu toate acestea, rețineți, că pledoaria de început este doar atât, și nu argumentarea care vine la sfârșitul procesului. De asemenea, în timp ce doriți să transmiteți impresia că poziția Dvs. este cea corectă, nu trebuie niciodată să spuneți *“Cred că inculpatul este vinovat”* sau *“Eu personal cred că inculpatul nu este vinovat.”* Opinia dvs. nu contează; ceea ce contează sunt probele. Dumneavoastră ați putea spune: *“La sfârșitul procesului probele vor demonstra că inculpatul nu a săvârșit infracțiunea de care este învinuit”* sau *“La încheierea procesului probele vor demonstra că, în afara oricărui dubiu rezonabil, inculpatul a omorât-o pe Elena Codru .”*

B. Fabula

Procesul este alcătuit dintr-un șir de fabule mici. Nici un martor nu va relata întreaga fabulă, el sau ea vor povesti doar partea fabulei pe care o cunoaște. Începutul este întreaga fabulă povestită de avocat în baza tuturor fabulelor mici care vor fi prezentate de martori. Începutul îi va permite judecătorului să înțeleagă imaginea de ansamblu și să plaseze în context fiecare fabulă mică a fiecărui martor. Denumind această porțiune a pledoariei introductive ”povestire” nu înseamnă că ea nu este adevărată din punct de vedere factual. Aceasta doar înseamnă că avocatul povestește ce s-a întâmplat, în felul în care acest lucru va fi comunicat de martori pe parcursul procesului. Aceasta nu se deosebește cu mult de orice altă povestire pe care cineva a auzit-o unde o persoană povestește ce a văzut sau auzit într-un fel care să fie interesant ascultătorului. Avocatul, în prezentarea de introductive, în esență, face același lucru. De fapt, la prezentarea unei pledoarii, ar putea fi util ca avocatul să-și imagineze că stă pe bulevardul Ștefan cel Mare și le povestește prietenilor săi ceva ce-l interesează cu adevărat, de care vrea să-și convingă prietenii că este adevărat și merită aprobarea lor.

O fabulă reușită în pledoaria introductivă are câteva trăsături. În primul rând, fabula trebuie să se axeze pe oameni, nu pe problemă. Judecătorii au un lucru în comun: ei sunt oameni, iar oamenii vizualizează lucrurile prin intermediul altor oameni. Aceasta înseamnă că un avocat de succes va prezenta cauza prin viziunea proprie. Avocatul trebuie să-și personalizeze clientul sau victima transformând-o într-o persoană reală. Același lucru se referă și la martori. Acelor persoane trebuie să li se dea întruchipare în carne și oase în pledoaria introductivă, astfel încât, credibilitatea lor să fie deja consolidată atunci când ei fac declarații în fața instanței. Umanizarea tuturor acestor participanți îi permite judecătorului să vadă mai bine

situația din perspectiva lor proprie, de ființe umane. Mai jos urmează două exemple:

“Aceasta este istoria Elenei, care toată viața sa a locuit în Chișinău. Era o studentă activă la Universitatea de Stat din Moldova, la facultatea de biologie. Însă toate acestea s-au schimbat în ziua de 1 iulie când a fost lovită de mașina condusă de inculpat. Ea mergea pe strada Vasile Lupu, îndreptându-se spre casă după o seară de studii cu prietenii, când automobilul inculpatului a deviat brusc de la drum și a dat peste ea. În timp ce Elena se gândea la viitoarea sa activitate, după absolvire, în cadrul unei clinici de caritate, inculpatul își bea ultimul pahar de alcool, după o seară lungă de petrecere. Aceia au fost ultimii pași pe care Elena îi va face vreodată, ea a decedat pe loc.”

“Între Emil și Nicolae existau anumite probleme. În seara zilei de 14 iulie 2010, când Emil se ducea la piață să-i cumpere soției un cadou de ziua sa de naștere, Nicolae s-a apropiat de el pe stradă în fața casei sale. Nicolae a făcut amenințări la adresa familiei lui Emil și se apropia tot mai mult de el. El înjura și continua să-l amenințe pe Emil și familia sa. Până la urmă, Emil l-a împins pe Nicolae într-o parte. Nicolae i-a dat un pumn înapoi, după care Emil pur și simplu a încercat să se apere. Cu toate acestea, Emil se află acum în instanță de judecată în calitate de inculpat pentru că l-a atacat pe Nicolae.”

Dar fiți atenți, nu uitați de audiență. În cazul în care procesul se examinează de către un singur judecător, necesitatea de dramatizare a prezentării este mai mică decât atunci când cauza este prezentată juraților. În multe cazuri, judecătorilor nu le place dramatizarea și aceasta ar putea afecta cauza. Acest lucru necesită planificare și pregătire creativă din partea avocatului. Într-un proces examinat de un singur judecător avocatul trebuie, de asemenea, să încerce să afle ceva despre felurile de prezentări preferate sau nepreferate de către judecător și să-și ajusteze prezentarea corespunzător.

Următorul element al unei introduceri reușite este ca aceasta să fie organizată într-un mod simplu și logic. Probabil că cea mai bună modalitate de organizare a prezentării ar fi în ordine cronologică, deoarece majoritatea persoanelor sunt obișnuite să audieze fabula în așa mod. Este simplu pentru avocat să prezinte și este facil pentru audiență să înțeleagă.

Următorul aspect al fabulei din pledoaria introductivă este atenționarea judecătorului asupra anumitor elemente. Oferirea unei previziuni a mărturiilor ce vor urma și pe care avocatul le consideră importante sporește anticipația judecătorului și îi concentrează atenția asupra segmentului respectiv din proces. Mai jos urmează un exemplu:

“Procurorul o va invita pe Larisa; ascultați-i cu atenție declarația prin care ea îl va identifica pe Ion în persoana tâlharului de la bancă. Atrageți atenție la mențiunile ei despre perioada zilei și locul unde ea stătea.”

Prin enunțul de mai sus atenționați judecătorul că, în opinia voastră, va fi dificilă identificarea de către martorul ocular a tâlharului de la bancă în persoana clientului Dvs. Atrageți atenție că avocatul nu s-a referit la clientul său ca la inculpat, ci l-a numit pe nume. Procurorul va dori să depersonalizeze inculpatul, denumindu-l ”inculpat”, pe când avocatul va dori să-și umanizeze clientul și întotdeauna se va referi la el pe nume. Nu uitați de credibilitatea dvs., nu exagerați referitor la ceea ce vor declara martorii dvs. sau cât de mult considerați că veți discredita declarațiile mărturiile părții opuse.

C. Eficiență

O pledoarie introductivă eficientă nu este foarte lungă, dar include toate elementele esențiale. O pledoarie de început tipică nu trebuie să dureze mai mult de 15-30 de minute. O pledoarie introductivă mai lungă nu va fi ascultată de către judecător și denotă o strategie care nu a fost gândită sau planificată eficient.

Nu uitați că avocatul le povestește probabil, istoria prietenilor săi pe stradă. Majoritatea istoriilor pe care le povestim prietenilor noștri nu sunt mai lungi de 30 de minute. Dacă durează mai mult, toți cei care ascultă își pierd interesul și încep să se plictisească. Cu toate acestea, ceea ce vi se sugerează nu este bătut în cuie, diferite cauze ar putea necesita tratare diferită. De exemplu, vor fi cauze foarte complexe care vor necesita o pledoarie introductivă lungă.

D. Aspecte strategice

1. Nu argumentați cazul; păstrați aceasta pentru sfârșit

Pledoariile introductive sunt declarații despre ceea ce este cauza, ele nu constituie dezbateri finale. Pledoariile de sfârșit constată fapte și argumentează concluziile, deducerile și credibilitatea martorilor, apelează la raționament și invocă alte aspecte bazate pe probele care au reieșit din proces. Pledoaria introductivă trebuie să se limiteze la probele despre care avocatul consideră că martorii vor face declarații și tot aici vor fi prezentate mijloacele materiale de probă. Deși această regulă pare să fie simplă, deseori este încălcată chiar și de cei mai experimentați avocați care participă la procesele de judecată. Cel mai bine este de a planifica pledoaria introductivă din timp, de a o scrie pe hârtie pentru a determina dacă vreun enunț reprezintă o argumentare sau doar un fapt.

Mai jos sunt prezentate câteva exemple de pledoarii introductive adecvate și neadecvate:

Adecvate

Vehiculul se deplasa cu aproximativ 80 kilometri pe oră într-o zonă cu viteza permisă de 45 kilometri.

Ofițerul va declara că inculpatul a atacat și vătămat o victimă de 100 kg

Neadecvate

El conducea ca un nebun șerpuind tot drumul

Rațiunea vă va spune că declarația ofițerului precum că inculpatul ar fi atacat victima nu este adevărată

Va dura puțin în timp, însă un avocat experimentat va recunoaște cu ușurință ceea ce constituie un argument inacceptabil într-o pledoarie introductivă și ceea ce este adecvat.

Este inadecvat ca avocatul să-și exprime opinia proprie într-o pledoarie de început. Astfel de fraze ca “*Eu consider*”, “*Eu cred*”, “*Eu știu*”, sau “*Noi credem*” pur și simplu nu-și au locul într-o pledoarie introductivă. Acest lucru este adevărat nu doar pentru pledoariile de început, dar și pentru celelalte segmente ale procesului. În mod similar, pledoaria finală nu trebuie să conțină enunțuri despre părerea avocatului. Avocatul argumentează în baza probelor și nu a propriei păreri.

2. Nu exagerați în trimiterile la probe

După cum s-a menționat mai sus, credibilitatea avocatului este instrumentul său cel mai prețios. Atunci când un avocat informează judecătorul în pledoaria sa introductivă că vor fi prezentate probe, dar care nu face acest lucru în timpul procesului, avocatul, își pierde credibilitatea în fața judecătorului. De asemenea, avocatul s-ar putea aștepta ca partea opusă, în pledoaria finală, să-i reamintească judecătorului despre deosebirea dintre ceea ce a fost promis și ceea ce de fapt a fost prezentat, fapt ce îi va afecta și mai mult credibilitatea avocatului. Din aceste considerente, este mai bine de a menționa mai puțin despre probe și ulterior de a prezenta mai mult decât viceversa.

3. Luați în considerare utilizarea mijloacelor materiale în timpul pledoariei introductive

Un capitol din prezentul manual este dedicat prezentării mijloacelor materiale de probă în timpul procesului. Dar chiar și înainte ca acest mijloc să fie admis în calitate de probă, acesta poate fi folosit în cadrul pledoariei introductive pentru a evidenția unele aspecte. Aceasta poate fi o diagramă, o fotografie sau chiar o hartă

care oferă un context adecvat pentru pledoaria introductivă. În unele cazuri, utilizarea unui grafic sau diagrame este esențială pentru a explica strategia avocatului.

Utilizarea unui mijloc material pentru a pune în evidență un astfel de aspect consolidează pledoaria introductivă și o face mai simplu de reținut pentru judecător, permițându-i acestuia să urmărească mai bine mărturiile din cadrul procesului. Asigurați-vă că mostrele sunt exacte, deoarece pot fi înaintate obiecții cu privire la aceste mijloace în partea pregătitoare a procesului sau ele pot fi folosite împotriva dvs. în cazul în care celelalte probe nu le susțin. Mijloacele materiale folosite în timpul pledoariei introductive nu sunt admise ca probe și nu pot fi examinate de judecător la determinarea vinovăției sau lipsei acesteia. Dacă doriți ca judecătorul să ia în considerare mijlocul material pe care l-ați folosit în cadrul pledoariei de început, va trebui să-l prezentați în proces printr-un martor.

4. Anticipați părțile slabe în strategie

Dacă avocatul de bună voie decide să prezinte părțile slabe ale strategiei sale, până la urmă este decizia sa strategică, însă este necesar cel puțin de a lua în considerare această opțiune. La luarea acestei decizii, avocatul trebuie să țină cont dacă proba nefavorabilă va ieși la iveală sau nu indiferent de faptul dacă el o admite sau nu. În cazul în care proba va apărarea indiferent de acțiunile avocatului, el trebuie să o admită în pledoaria de început. E mai bine dacă proba nefavorabilă vine de la cel afectat decât de la partea opusă. Admițând-o ca un punct slab vă permite să o plasați acolo unde considerați că este contextul potrivit, astfel minimizându-i impactul și prezentându-l din propria perspectivă.

De exemplu:

”Da, Alexandru conducea un BMW 2009 în portbagajul căruia se aflau 50 kg de heroină, însă nu veți auzi dovezi precum că el era conștient de acel fapt.”

Admiterea punctului slab într-o manieră care să-l minimizeze, dar totodată să-i admită existența poate consolida credibilitatea avocatului și strategia sa. Omiterea punctului slab și ignorarea existenței sale îl determină pe judecător să creadă că avocatul tinde să ascundă anumite lucruri sau că avocatul nu-și vede strategia într-un context adecvat. Aceasta l-ar putea determina pe judecător să creadă că avocatul nu este de încredere.

Alta este situația dacă partea opusă nu este conștientă că există punctul slab. Admițându-l, atenționați oponentul că acesta constituie un segment pe care îl poate urmări în proces.

În cazul în care avocatul decide să admită punctul slab din strategia sa, acest lucru trebuie făcut la mijlocul pledoariei introductive. Începerea cu un punct slab sau încheierea cu un punct slab doar îl accentuează în ochii judecătorului. Inclu-

derea punctului slab în mijlocul pledoariei introductive a avocatului demonstrează că acesta este onest, în același timp diminuându-i impactul. Oamenii tind să rețină aspectele pozitive ale unei cauze menționate la început și la sfârșit, decât pe cele negative menționate la mijloc.

5. Conținutul unei pledoarii introductive

Folosirea modelului de mai jos la alcătuirea pledoariei introductive îl va ajuta pe avocat la prezentarea versiunii sale la etapa procesului în care se face pledoaria de început:

1. *Introducere (Tema)*
2. *Prezentați părțile la proces*
3. *Stabiliți locul desfășurării acțiunii*
 - a. *Unde s-a întâmplat?*
 - b. *În ce dată s-a întâmplat?*
 - c. *La ce oră s-a întâmplat?*
 - d. *Cum era vremea? (Dacă acest lucru este important)*
4. *Povestiți fabula*
5. *Care este problema ce urmează să fie hotărâtă de judecător*
6. *Care este baza pentru a stabili vinovăția sau nevinovăția inculpatului?*

Folosirea acestei schițe îl va ajuta pe avocat să creeze un început prin care va transmite eficient faptele și va prezenta judecătorului probele care speră să fie admise. Folosirea acestei schițe îi va permite avocatului să-și prezinte eficient cauza.

6. A ține sau nu o pledoarie introductivă

Acuzarea trebuie să facă o pledoarie introductivă, însă apărarea nu este obligată să facă acest lucru. În general, nu este o idee bună ca apărarea să omită ținerea unei pledoarii introductive. Judecătorul nu va cunoaște teoria dvs și ar putea omite argumentele pe care încercați să le faceți în cadrul audierii încrucișate a martorilor acuzării. De asemenea, judecătorul ar putea omite ideile pe care încercați să le scoateți în evidență prin intermediul propriilor martori. Unicul motiv din care avocatul poate alege să nu țină o pledoarie introductivă este atunci când nu are idee care îi va fi teoria apărării și el speră că ceva va evolua pe parcursul desfășurării procesului. În cazul în care el anunță care va fi teoria apărării în pledoaria introductivă, va fi mai greu de schimbat această teorie în pledoaria finală.

7. Să fie anunțată declarația inculpatului ?

De regulă, nu este o practică eficientă de a promite că inculpatul va face declarații. În cazul în care lucrurile nu merg așa cum s-au preconizat, ceea ce deseori se întâmplă, și avocatul se răzgândește în privința declarației, judecătorul va remarca

acest lucru în mod nefavorabil. În cazul în care avocatul nu spune nimic în pledoaria introductivă despre declarația inculpatului, toate opțiunile sale rămân deschise.

Remarcă

Pledoaria introductivă este prima impresie pe care avocatul o face asupra judecătorului. Primele impresii sunt impresii de durată. Pregătirea strategiei cu mult înainte de examinarea procesului în instanță îl va ajuta pe avocat să țină o pledoarie introductivă care va face o impresie considerabilă asupra judecătorului. Pregătirea este cheia succesului!

4. AUDIEREA SIMPLĂ

Scopul fundamental al procesului este de a-l instrui pe judecător despre cauză. Avocatul redă faptele din perspectiva sa, după care avea loc încadrarea juridică a faptelor respective în pledoaria sa de final, cu scopul ca judecătorul să înțeleagă acceptate și să rețină declarația martorilor.

În timpul audierii simple martorul, și nu avocatul, trebuie să fie centrul atenției. Avocatul trebuie să efectueze audierea simplă a martorilor astfel încât atenția judecătorului să fie concentrată asupra martorului. Rețineți că probele vin de la martori sub jurământ și nu de la avocați, de aceea trebuie să vă asigurați că judecătorul ascultă și absoarbe totul ce are de spus martorul. Martorul va fi crezut și memorizat nu pentru că avocatul a fost strălucit, ci după felul și conținutul răspunsurilor sale. Din aceste considerente, avocatul trebuie să pregătească fiecare martor pentru declarația sa în proces.

A. Elementele

Audierea simplă a martorului este mai mult decât pur și simplu a-l întreba “*Po-vestiți-i vă rog judecătorului ce s-a întâmplat în noaptea de 14 iulie 2010.*” Avocatul, trebuie să decidă care părți ale declarației martorului sunt importante, asupra căror părți dorește să se concentreze și care părți să fie parcurse repede. Avocatul trebuie să se privească ca un scriitor și cum îi poate transmite istoria ascultătorului, în acest caz judecătorului, într-o manieră bine gândită care să-i permită acestuia să simtă și să vadă ce s-a întâmplat.

Audierea simplă eficientă are anumite aspecte care vor fi comune pentru toți martorii. Ele includ următoarele:

1. Păstrați simplitatea

Acest aspect de fapt trebuie aplicat în toate prezentările dvs. Martorul știe multe lucruri, însă doar unele dintre ele sunt importante. Avocatul trebuie să concentreze declarația martorului asupra lucrurilor importante și să le omită pe celelalte. Dacă îl lăsați pe martor să povestească tot ce știe, judecătorul s-ar putea plictisi sau, și mai rău, ar putea deveni confuz referitor la ceea ce este important. De exemplu, într-o cauză de fraudă probabil că nu va face nici o diferență faptul dacă una dintre persoane purta cămașă albă sau albastră, sau dacă era o zi însorită sau ploioasă. Același lucru se referă și la dată și oră, unele sunt importante, unele nu, de aceea concentrați-vă doar la cele care au semnificație. Acest lucru va face declarația mai puțin confuză și mai scurtă. Nimănui nu-i place să asculte o mărturie care continuă și nu se mai termină, ascultătorul se va gândi în sine "ajunge odată la subiect". În general, concentrația atenției scade după 15-20 de minute. Când pregătiți martorul, este sarcina dvs. să înlăturați materialul irelevant și să vă direcționați întrebările astfel ca să fie oferită doar informația importantă.

2. Organizarea declarației martorului

În general, veți dori să prezentați martorii în ordinea cronologică în care au avut loc evenimentele. În cadrul declarațiilor martorilor evenimentele, de asemenea, trebuie prezentate în ordine cronologică, deoarece anume în această ordine gândesc majoritatea oamenilor, deci este mai ușor pentru judecător să înțeleagă și să rețină mărturia.

La prezentarea declarației de către martor cea mai logică ordine este după cum urmează:

(a) Contextul personal al martorului

Cu alte cuvinte, de ce declarația acestei persoane este importantă? Acest lucru trebuie să se facă rapid. De exemplu, după ce martorul s-a prezentat trebuie să se stabilească că el se afla la intersecția străzilor Bănulescu-Bodoni și Ștefan cel Mare și în data când banca cu sediul acolo a fost jefuită. Pentru un martor care pur și simplu relatează cele văzute este complet irelevant dacă este căsătorit, are copii și care sunt succesele copiilor la școală. În cazul în care martorul este un expert, trebuie să-i prezentați calificarea, cum ar fi "expert în amprente" și îi veți menționa pregătirea și experiența sa.

Prezentarea martorului de fapt începe înainte ca el sau ea să se înfățișeze în fața instanței de judecată pentru a depune mărturii. Oamenii își formează impresii despre alte persoane înainte de pronunțarea primului cuvânt, după felul cum arată persoana respectivă. Dacă martorul vine în instanță îmbrăcat în haine murdare și arătând de parcă numai ce s-a ridicat din pat, el nu va avea aceeași credibilitate ca și

cineva care arată mai bine. Martorul trebuie să fie îmbrăcat adecvat ocupației sale. Un om de afaceri trebuie să vină în costum și cu cravată. Însă dacă îl îmbrăcați pe un mecanic auto în același fel, va părea că l-ați gătit pentru această ocazie și el își va pierde din credibilitate. Mecanicul auto trebuie să vină îmbrăcat în pantaloni curați și o cămașă curată. Nu aveți încredere că martorul se va îmbrăca adecvat doar dacă îi veți spune “*Să te îmbraci cum trebuie,*”; spuneți-i exact ce să poarte. Acest avertisment este și mai important când e vorba de inculpat, spuneți-i și lui cum să se îmbrace!

(b) Descrieți locul acțiunii

Unde se afla martorul când a observat ceea ce depune mărturii? Martorul trebuie să descrie locul acțiunii fără a intra în prea multe detalii, cum ar fi distanțe exacte, timpul și așa mai departe; aceste aspecte vor apărea la audierea încrucișată, dar vor încetini fluxul povestirii la audierea simplă. Unii avocați vor folosi fotografiile sau alte mostre pentru a contribui la descrierea locului, în timp ce alții consideră că aceasta distrage de la cursul mărturiei și le păstrează ca modalitate de recapitulare a declarației martorului mai aproape de încheierea acesteia.

Scopul instituirii locului acțiunii este de a-i oferi judecătorului o imagine a locației înainte de a trece la partea mărturiei legată de acțiune. În cazul în care folosiți astfel de lucruri ca fotografii, asigurați-vă că martorul interacționează cu ele, de exemplu, arătând pe fotografie unde a avut loc evenimentul atunci când le descrie pe rând. Acest lucru face proba materială mai ușor de înțeles și mai interesantă.

(c) Acțiunea

Aceasta este partea declarației unde martorul ajunge la chintesența mărturiei. De exemplu, ați stabilit locația martorului în descrierea locului, după care ar fi bine să procedați în felul următor:

Î: *“Ați menționat că vă aflați la intersecția străzilor Bănulescu-Bodoni și Ștefan cel Mare la ora 10:00 în data de 14 iulie. S-a întâmplat ceva în ziua respectivă care v-a atras atenția?”*

R: *Da*

Î: *Ce v-a atras atenția în primul rând?”*

R: *Am auzit împușcături*

Î: *V-ați uitat să vedeți de unde se auzeau?”*

R: *Da, se auzeau din direcția băncii.*

Î: *Și ce ați văzut?”*

R: *Am văzut doi bărbați alergând din bancă, fluturând armele în aer.*

Avocatul îi poate transmite judecătorului senzația celor întâmplate reglând rit-

mul audierii. Acesta, de asemenea, este o parte a declarației martorului pe care avocatul trebuie să o accentueze și va putea face acest lucru dacă abordează mărturia în segmente mici. Acțiunea critică – când martorul i-a văzut pe tâlharii de la bancă, putea să fi durat doar câteva secunde, dar avocatul va dori ca această situație să se desfășoare cu viteză mică, controlată.

Avocatul dorește ca judecătorul să absoarbe fiecare detaliu și să accentueze ceea ce reprezintă partea cea mai palpitantă a cauzei. În mod corespunzător, avocatul ulterior îi va pune întrebări pentru a descrie fiecare bărbat, dacă au continuat să împuște (dacă așa a și fost), în ce direcție au fugit, dacă s-au urcat într-un automobil și că automobilul s-a pornit cu viteză mare pe str. Bănulescu Bodoni și mai nu a lovit două bătrânele. Cu alte cuvinte, avocatul dorește să-i ofere judecătorului savoarea deplină a celor întâmplate. Această tehnică va putea fi realizată dacă martorul este pregătit pentru proces și i se accentuează că el urmează să asculte întrebarea și să răspundă doar ceea ce este întrebat.

(d) Folosiți limbaj simplu

Acest aspect este în special important atunci când procesul se examinează în prezența juraților. Veți dori să-i faceți să înțeleagă întrebările dvs. și răspunsurile martorului. Unii avocați și martori consideră că impresionează lumea dacă folosesc un cuvânt sau frază mare și complicată în loc de unul direct și simplu. În general, acest lucru nu este adevărat, în plus se pierde și din entuziasmul ascultătorului. Avocatul trebuie să-și instruiască martorii la etapa de pregătire înainte de proces să folosească limbaj simplu și să stea la o parte de “jargonul polițienesc” sau limbajul tehnic, doar dacă acest lucru este absolut necesar. Dacă martorul trebuie să folosească termeni tehnici pentru a descrie, de exemplu, rezultatele unui test științific, asigurați-vă că termenii sunt explicați imediat după ce sunt utilizați. Nici un judecător nu vrea să se simtă prost pentru că nu înțelege despre ce vorbește martorul și acest lucru îl va irita. Mai mult, avocatul va pierde impactul mărturiei dacă judecătorul nu o înțelege.

Vă voi da câteva exemple de ceea ce trebuie de făcut și ce nu trebuie de făcut.

Nu e bine. “Ați avut ocazia să comunicați cu el?”

Bine. “Ați vorbit cu el vreodată?”

Nu e bine.”De cât timp sunteți în așa mod angajat?”

Bine. “De cât timp sunteți mecanic auto?”

(e) Folosiți timpul prezent

Folosirea timpului prezent în întrebările avocatului îi permite judecătorului să retrăiască evenimentul și produce o impresie mai puternică. Deci, în legătură cu

ilustrarea tâlhăriei de la bancă pe care am folosit-o, întrebările și răspunsurile ar fi formulate după cum urmează:

Î: Când ați auzit împușcăturile ce ați făcut?

R: M-am întors și am privit în direcția de unde mi s-a părut că le-am auzit venind.

Î: Când v-ați întors ce ați văzut?

R: Am văzut doi bărbați alergând din bancă.

Î: Ați văzut dacă aveau arme de foc?

R: Da.

Î: Vă aflați într-o poziție din care îi puteți vede?

R: Da.

(f) Nu folosiți întrebări sugestive

Nu se permite adresarea întrebărilor sugestive în timpul audierii simple. Întrebarea sugestivă este întrebarea care sugerează/furnizează răspunsul. De exemplu, “Nu-i așa că hoții de la bancă aveau o înălțime de 1,75 m?” sau “Banca din care fugeau era Prima Banca a Moldovei, corect?”

Modul potrivit de adresare a acestor întrebări ar fi: “Ce înălțime aveau hoții?” și “Care este denumirea băncii din care i-ați văzut alergând?” Al doilea exemplu se permite în cazul în care martorul deja a declarat că văzuse hoții alergând din bancă. Nu se consideră sugestiv dacă în întrebare vă referiți la ceva ce martorul a menționat anterior în declarația sa.

Într-adevăr, este preferabil să vă bazați pe mărturiile anterioare, după care în permanență să întrebați martorul, “Și după aceasta se s-a întâmplat?”. Această întrebare este acceptabilă dacă nu este folosită prea des. În cazul în care se folosește permanent face declarația să pară plecticoasă. De fapt, bazarea pe mărturiile depuse anterior poate fi o tehnică bună deoarece vă dă posibilitatea să repetați ceva ce a fost bun în mod special. Folosind exemplul nostru, ați putea întreba, “Ați spus că hoții de la bancă s-au urcat în automobil și în plină viteză s-au deplasat pe stradă fiind aproape de accidenta două băbuțe, în ce direcție s-au îndreptat?” Prima parte a întrebării îi reamintește judecătorului că hoții de la bancă mai nu au călcat două băbuțe nevinovate.

(g) Îndemnați-l pe martor să explice

În cazul în care martorul spune ceva care nu are sens sau folosește un termen tehnic pe care considerați că judecătorul ar putea să nu-l cunoască, trebuie să-l îndemnați să-și explice răspunsul. Acest lucru trebuie să se facă astfel încât să nu-l

jeneze pe martor sau să-l facă să pară că nu știe despre ce vorbește, astfel afectându-i credibilitatea. De exemplu, ca reacție la un răspuns confuz ați putea spune: “Scuzați, îmi scapă o parte din răspuns, ați putea vă rog să explicați.” Sau în cazul folosirii unui termen tehnic: “Ați folosit abrevierea ADN, ce înseamnă ea?” Judecătorul va aprecia dacă veți clarifica ambiguitatea sau veți sugera că el nu înțelege vreun termen tehnic.

(h) Folosiți mijloace materiale pentru a rezuma faptele

Avocatul trebuie să ia serios în considerare utilizarea mijloacelor materiale și a graficelor când are de a face cu un șir de fapte. Acest lucru în special este adevărat se conflictă când se confruntă cu seturi mari de cifre sau denumiri care pot fi confuze, dar și plictisitoare. La fel, când se descrie un loc anumit, ar fi util de a avea o diagramă care să indice amplasarea locurilor, ceea ce face istoria martorului mai inteligibilă. În exemplul nostru cu tâlhăria de la bancă, o diagramă care să indice locul unde este amplasată banca, locul unde stătea martorul, direcția în care au fugit hoții și așa mai departe ar fi utilă. După cum s-a menționat deja anterior, când folosiți mostre, grafice și diagrame, martorul trebuie să interacționeze cu ele, indicând la anumite părți ale acestora și explicând fiecare aspect.

Atunci când aveți de a face cu sume mari în cifre, ca de exemplu, într-o cauză complexă de fraudă, să aveți un mijloc material care ilustrează diverse rezumate, cum ar fi totalul depozitelor sau sumelor retrase dintr-un cont. Ceea ce contează în astfel de tipuri de cauze este totalul sumelor, nu depozitele și sumele individuale retrase dintr-un cont. Această metodă este ușor de înțeles și de a ține atenția judecătorului concentrată asupra imaginii de ansamblu. Cu toate acestea, asigurați-vă că includeți mijloacele materiale în calitate de probe înainte de a pune orice întrebări despre ele, cu excepția celor care sunt necesare pentru ca ele să fie admise ca probe.

(i) Ascultați răspunsurile

În multe cazuri, avocatul are anumite întrebări pregătite și urmează să pună doar întrebările respective, în ordinea în care le pregătise. Avocatul a omis că martorul dăduse un răspuns pe care avocatul nu îl aștepta și care necesita întrebări suplimentare fie pentru a clarifica cele spuse de martor, fie pentru a extrage mai multe informații. Ceea ce urmează este un exemplu a ceea ce s-ar putea întâmpla atunci când avocatul nu ascultă răspunsurile martorului.

Î: Câții aveți?

R: Trei.

Î: Câți băieți?

R: Nici unul.

Î: Aveți și fete?

În cele din urmă, încercați să țineți contact vizual cu martorii în timp ce aceștia își fac declarația. Aceasta îi demonstrează judecătorului că dumneavoastră sunteți interesat în răspunsurile lor și acest interes i se transmite și judecătorului. De asemenea, aceasta nu dă impresia că martorul pur și simplu parcurge un scenariu pregătit în prealabil.

(j) Pregătiți martorii

Unele dintre aspectele pregătirii martorilor au fost examinate mai sus, cum ar fi îmbrăcămintea martorilor. Însă mai sunt și alte aspecte ale pregătirii martorilor care trebuie abordate.

Mulți martori niciodată n-au fost într-o sală de judecată și, deci, vor avea frică. Avocatul trebuie să explice procedura cu privire la înfățișarea martorului. Aceasta înseamnă începând cu unde trebuie să se ducă martorul, unde trebuie să aștepte până când este invitat să depună mărturia și ce se va întâmpla atunci când este invitat în sala de judecată. Aceasta include locul unde va sta în timp ce-și va face declarația, când va fi depus jurământul etc. Informați martorul că atunci când veți termina întrebările, el va fi supus audierii încrucișate. Explicați-i ce înseamnă audierea încrucișată și care, după părerea dvs. sunt întrebările potențiale care vor fi puse în cadrul audierii încrucișate. Martorul, de asemenea, trebuie informat că nu este nimic rău în faptul că el se întrunește cu avocatul înainte de proces pentru a parcurge procesul de depunere a mărturiilor și, în cazul în care va fi întrebat în cadrul audierii încrucișate dacă o astfel de întrunire a avut loc, el trebuie să admită acest lucru.

Există anumite sugestii utile pentru martor despre cum ar trebui să fie un martor. Aceasta nu se referă la ceea ce trebuie să spună martorul, dar cum să se comporte în fața instanței când depune mărturia. Scopul acestor este de a-l face pe martor să se simtă mai confortabil și de a asigura exactitatea mărturiilor depuse.

Acestea includ:

1. Spune adevărul, acest lucru este cel mai important dintre toate. Trebuie să spui adevărul chiar dacă întrebarea ar putea fi jenantă pentru tine sau pentru partea care te invită în calitate de martor.
2. Dacă nu auzi întrebarea, indiferent de cine o pune, chiar și judecătorul, roagă să fie repetată.
3. Dacă nu înțelegi întrebarea, indiferent de cine o pune, chiar și judecătorul, roagă să fie explicată. Unul dintre motivele acestui avertisment este că dacă martorul ghicește care este întrebarea, ar putea să ghicească greșit. (Aceasta ar putea să-l facă să pară evaziv când el de fapt nu a înțeles întrebarea).
4. Dacă ți se pune o întrebare, după care avocații încep dispute pe marginea acesteia și dacă în timpul disputelor tu ai uitat întrebarea, roagă să fie repetată.

5. Nu ghici; dacă nu știi răspunsul, spune că nu știi.
6. Dacă ai uitat anumite informații, spune că ai uitat, oricine poate uita lucruri pe care cândva le-a știut.
7. Fii politicos și respectuos tot timpul și cu toți, inclusiv cu avocatul părții opuse.
8. Ascultă ceea ce ești întrebat și răspunde doar ceea ce ești întrebat; nu te oferi în mod voluntar cu informații.
9. În cadrul audierii încrucișate fii pregătit să nu fii de acord cu avocatul. Dacă ceea ce spune el este incorect, spune aceasta și oferă informația corectă, dar încearcă să faci acest lucru amabil.
10. Nu ocoli sau încerca să nu răspunzi la întrebare. Judecătorul va observa că faci acest lucru și probabil va presupune că răspunsul adevărat este mai nefavorabil decât în realitate.
11. Dacă ești întrebat ceva ce este jenant, oricum trebuie să răspunzi direct la întrebare. Dacă nu faci acest lucru, avocatul va continua să întrebe despre subiect și nu doar că ai să pari evaziv, dar va fi și mai jenant.
12. Dacă ți se arată un document pe care nu l-ai văzut recent, sau deloc, ia timp să-l citești înainte ca să răspunzi la orice întrebări despre el. Ai dreptul să te familiarizezi cu orice document înainte ca avocatul să-ți pună vreo întrebare despre el. În cazul în care avocatul îți pune o întrebare despre document, iar tu nu-ți amintești să fi văzut chestiunea respectivă în el când l-ai citit, roagă avocatul să indice în document porțiunea la care se referă.
13. Nu trebuie numaidecât să fii de acord cu felul în care avocatul interpretează documentul. Dacă nu ești de acord, spune că tu interpretezi altfel și menționează ce înseamnă, în viziunea ta, porțiunea respectivă.
14. Dacă ai nevoie să vezi vreun document pentru a-ți îmbroșta memoria referitor la conținutul acestuia, roagă să-ți fie arătat. Nimeni nu se așteaptă că tu vei memoriza fiecare document.
15. Ca o ultimă întrebare, avocatul trebuie să-l întrebe pe martor dacă mai există ceva ce ar putea apărea în timpul procesului care ar putea fi jenant pentru martor sau strategia avocatului. Dacă da, avocatul poate întreba martorul despre aceasta în timpul audierii simple și să-i ofere martorului ocazia să explice materialul potențial jenant.

Lista de mai sus nu este exhaustivă. Acumulând experiență de lucru cu mai multe cauze, avocatul va observa alte probleme cu care s-ar putea confrunta martorii și și-ar putea crea o listă proprie mai lungă. Dacă un martor se confruntă cu o problemă șansele sunt destul de mari că un alt martor, pe viitor, se va confrunta cu aceeași problemă. Lista este o modalitate de a anticipa viitoarele probleme pentru martori în baza experienței din trecut.

Avocatul trebuie să parcurgă cu fiecare martor conținutul declarației sale înainte de proces. Avocatul trebuie să analizeze toate declarațiile anterioare făcute de martor, precum și să întrebe martorul dacă mai cunoaște și alte informații. Avocatul va trece prin întrebările reale pe care le va pune în proces pentru a stabili dacă răspunsurile sunt ceea ce el așteaptă. Nu este neobișnuit ca avocatul să pună vreo întrebare pe care martorul nu o înțelege. În timpul pregătirii de proces este momentul de a elucida astfel de aspecte și de a reformula întrebarea, astfel ca în timpul procesului martorul să înțeleagă informația pe care avocatul încearcă să o extragă.

(k) Prezentarea voluntară a unui punct slab

În cazul în care martorul cunoaște ceva, sau există ceva din trecutul său ori care i-ar putea afecta credibilitatea, acest lucru trebuie scos la iveală de avocatul care răspunde de martor. Acest lucru permite ca problema martorului să fie pusă în lumina cea mai favorabilă și să se evite percepția că avocatul încearcă să ascundă ceva. Dezvăluirea unui potențial punct slab este o întrebare strategică pentru avocat. El trebuie să determine dacă partea opusă va încerca să clarifice acest fapt în cadrul audierii încrucișate. Avocatul trebuie să cântărească riscul dezvăluirii unui fapt care îi poate prejudicia poziția despre care partea opusă nu cunoaște, precum și dezvăluirea acestui fapt în timpul audierii încrucișate.

În continuare urmează două exemple de abordare a potențialelor probleme:

Î: În timpul prezentării fotografiilor spre recunoaștere ați ales fotografia inculpatului?

R: Nu.

Î: De ce nu?

R: Se pare că s-a îngrășat foarte mult de când a fost făcută fotografia pe care am văzut-o.

Sau

Î: Dl. Popa, dumneavoastră mergeați grăbit pe bulevardul Grigore Vieru pe 14 iulie în jurul orei 10?

R: Da.

Î: De ce făceați acest lucru?

R: Întârziam la o consultație cu medicul.

Dacă este posibil, orice punct slab din declarația martorului trebuie plasat în mijlocul declarației sale, ceea ce va produce o impresie mai slabă decât dacă ar fi plasat la începutul sau sfârșitul declarației.

(l) Concluzia

Audierea simplă a unui martor se va încheia pe o notă înaltă sau pe o notă de

recapitulare a motivului aflării martorului în fața instanței. În cazul în care audiați inculpatul, atunci întrebarea finală trebuie să fie:

Î: Și în cele din urmă, Dle Popa, ați comis Dvs tâlhăria la bancă de care sunteți învinuit?

R: Categoriic nu!

În cazul în care inculpatul este audiat, este absolut necesar ca ultima întrebare care trebuie să i se pună în cadrul audierii simple să fie dacă el a comis infracțiunea de comiterea căreia este învinuit (denumiți infracțiunea, de ex. omorul). Dacă acest lucru nu se face, procurorul cu siguranță îi va reaminti judecătorului această omisiune.

Sau

Î: Și în cele din urmă, Dle Martor, sunteți absolut sigur că l-ați văzut anume pe inculpat alergând de la bancă cu o armă de foc în mână pe 14 iulie 2010?

R: Sunt absolut sigur.

5. AUDIEREA ÎNCRUCIȘATĂ

În filme audierea încrucișată este partea glorioasă a procesului de judecată. Anume aici avocatul apărării sau acuzarea în mod strălucit îl înfrânge pe martorul principal al părții opuse care mărturisește că a mințit tot răstimpul și recunoaște adevărul. Uitați despre aceasta, nu se va întâmpla acest lucru. Nu am văzut acest lucru întâmplându-se și nici nu cunosc pe nimeni care să fi văzut acest lucru întâmplându-se.

După cum se va descrie în prezentul capitol, audierea încrucișată se efectuează cu două scopuri: (1) de a obține mărturii utile pentru propria teorie a cauzei sau (2) de a discredita martorul sau mărturia acestuia.

Avocatul trebuie să se pregătească și de audierea încrucișată. Avocatul trebuie să analizeze cu atenție mărturiile sau declarațiile anterioare ale martorului și să se familiarizeze cu toate probele. Fără o astfel de pregătire înainte de proces avocatul nu va putea discredita martorul în baza declarațiilor anterioare neconsecvente sau a mărturiilor care se contrazic cu alte probe, cum ar fi registre de afaceri sau extrase bancare, rapoarte ale experților și altele, sau dacă acesta dispune de mărturii potențial favorabile pe care avocatul va dori să le scoată la iveală.

A. Audierea încrucișată – da sau nu

Aceasta este cea mai importantă întrebare dintre toate în cadrul audierii

încrucișate. Prea mulți avocați s-au implicat în audierea încrucișată pentru că ei cred că sunt obligați s-o facă. Ei greșesc. O audiere încrucișată neadecvată poate prejudicia strategia avocatului sau, în cel mai bun caz, enerva judecătorul prin adresarea întrebărilor care nu adaugă nimic cauzei. Înainte de a vă angaja în audierea încrucișată, trebuie să vă întrebați ce vreți să realizați în mod realist prin ea. Veți reuși să evidențiați vreo idee care va submina strategia celeilaltei părți? Veți reuși să prejudiciați credibilitatea martorului? Veți reuși să scoateți la iveală mărturii care vor ajuta propriei strategii?

Nu este obligatoriu ca avocatul să audieze martorul părții opuse. Unii avocați fără experiență sunt îngrijorați că dacă nu vor audia martorul părții opuse, aceasta va da de înțeles judecătorului că martorul respectiv i-a afectat partea sa. Acest lucru nu este adevărat, pur și simplu spunându-i judecătorului că nu doriți să faceți audiere încrucișată deseori îi transmite acestuia un mesaj de încredere în sine. Într-adevăr, în pledoaria finală ar fi bine să-i explicați judecătorului de ce nu ați audiat un anumit martor al părții opuse. Înainte de a se angaja în audierea încrucișată fiecare avocat trebuie să-și pună următoarele șase întrebări.

(1) Vă afectează martorul respectiv strategia?

Martorii nu au importanță egală. Unii pot fi invitați pur și simplu pentru a stabili un element tehnic sau autenticitatea unui document. De exemplu, un martor ar putea fi invitat pentru a afirma că un anunț public a fost publicat în ziar sau că anumite extrase bancare sunt autentice. Dacă nu aveți motive să bănuiți martorul părții opuse, nu are rost să-l audiați.

(2) Este martorul important?

Un martor ar putea stabili ceva de care nu vă pasă. De exemplu, într-o cauză legată de droguri, apărarea ar putea fi nu faptul că drogurile confiscate nu erau cocaină, ci că ele nu aparțineau inculpatului, astfel încât pe chimistul care declară că drogurile sunt cocaină nu veți dori să-l audiați și doar veți sublinia că martorul nu cunoaște nimic despre cui îi aparțin drogurile. În cazul când martorul este important, avocatul va dori să-l audieze, deoarece judecătorul probabil va aștepta acest lucru. Durata audierii încrucișate ar putea, ca în exemplu de mai sus, reflecta importanța sau lipsa importanței martorului respectiv în strategia avocatului.

(3) A fost declarația martorului credibilă?

Unii martori se vor dovedi a fi pur și simplu necredibili. De exemplu, martorul a declarat că a sărit peste un gard de 3 metri pentru a scăpa de tâlhari. În alte cazuri, declarația martorului va fi contrazisă de alți martori folosiți de același avocat. În aceste situații, mărturiile sunt deja atât de contradictorii, încât nu mai trebuie de făcut nimic.

Dacă punei întrebări, martorul ar putea avea posibilitatea să-și corecteze declarația, nu-i dați această posibilitate. De exemplu, dacă avocatul ar întreba dacă gardul cu adevărat era de 3 metri înălțime, martorul și-ar putea da seama că acest lucru pare ridicol și și-ar putea corecta declarația, spunând că s-a exprimat greșit și că, de fapt, gardul era de doar un metru și jumătate. Cu alte cuvinte, dacă declarația făcută de martor se desfășoară bine pentru Dvs., lăsați-o în pace, iar în pledoaria de final veți putea sublinia cât de ridicol a fost răspunsul.

(4) A menționat martorul mai puțin decât a fost preconizat în audierea simplă?

Uneori, din cauza pregătirii neglijente înainte de proces sau a unei greșeli din partea martorului care nu a fost observată de avocat, martorul omite o parte importantă din declarație. Mulți avocați cu experiență vor dori să intervină asupra omiterii în timpul audierii încrucișate. Acest lucru îi va da martorului șansa să adauge materialul omis sau îi va permite avocatului său să se ocupe de acesta în timpul audierii simple repetate.

Uneori martorul sau avocatul, ca parte din strategie, intenționat vor omite ceva, în speranța că avocatul părții opuse va aduce în discuție acest lucru la audierea încrucișată. Când acest lucru se întâmplă mărturia este mult mai dăunătoare, dat fiind că avocatul martorului, în pledoaria finală, va sublinia că mărturiile dăunătoare nu au survenit din chestionarea sa, dar de la oponent. În cazul în care avocatul face o greșeală și omite material important nu-l ajutați prin aducerea în discuție a materialului respectiv.

(5) Ce puteți realmente aștepta să elucidați în cadrul audierii încrucișate?

Bazându-vă în mare parte pe pregătirea dinainte de proces, întrebați-vă dacă aveți un stoc bun de muniții pe care să i-l aruncați martorului. Dispuneți de declarații anterioare ale martorului care sunt inconsecvente cu ceea ce a declarat el în proces? Dispuneți de astfel de documente ca extrase bancare, telefonice etc. pentru a confrunta martorul? Dacă martorul a făcut o impresie credibilă și nu aveți cu ce-l contrazice ați putea preceda audierea încrucișată sau s-o limitați la un anumit punct doar pentru a demonstra că ați audiat martorul părții opuse. Nu parcurgeți declarația acestuia punct cu punct dacă nu credeți că veți dovedi ceva prin asta. Dacă declarația sa a fost nefavorabilă pentru Dvs. prima oară, a doua oară, când îl puneți să repete încă o dată, lucrurile doar se vor înrăutăți.

(6) Ce riscuri sunteți gata să vă asumați?

Angajarea în audierea încrucișată și durata ei poate depinde de cât de puternică considerați că este versiunea Dvs. În cazul în care strategia Dvs. este puternică și credeți cu adevărat că veți prevala, atunci probabil veți dori să fiți mai conservativ

la examinarea încrucișată și să țineți riscurile la minimum. Dacă, însă, poziția vă este slabă, ați putea risca să extindeți audierea încrucișată deoarece nu aveți mult de pierdut. Uneori avocatul poate avea noroc la examinarea încrucișată și poate transforma un caz pierdant într-unul câștigător.

B. Elementele esențiale ale audierii încrucișate

Audierea încrucișată are unele elemente care vor apărea în majoritatea cazurilor. Acestea sunt redate mai jos. Acestea, ca și celelalte aspecte din prezentul manual, reprezintă doar niște sugestii care, cu excepția pregătirii dinainte de proces, nu trebuie urmate orbește. Rețineți că fiecare cauză este diferită și aceste puncte trebuie analizate în funcție de fiecare caz aparte.

În general, gândiți-vă la audierea încrucișată ca la un atac terorist pe vreme de război. Atacați rapid, împușcați câteva persoane și fugiți.

(1) Limitați-vă audierea doar la câteva aspecte

Avocatul nu va putea acumula puncte la fiecare segment al audierii încrucișate a martorului, de aceea limitați-vă doar la câteva dintre ele unde puteți fi eficient. Rareori veți putea înregistra succese la mai mult de trei sau patru segmente ale audierii încrucișate a martorului. Acestea sunt segmentele unde puteți discredita martorul, îi puteți afecta credibilitatea sau îl puteți face să vă susțină teoria cauzei. În plus, dacă aveți prea multe puncte, le slăbiți pe cele mai puternice.

În cazul în care teza pe care încercați să o demonstrați nu e ceva ce veți include în pledoaria finală, atunci probabil că nu merită făcută. Excepție de la aceasta este situația când aveți de-a face cu un martor care este important pentru partea opusă, iar Dvs. nu aveți domenii majore pentru audierea încrucișată, dar știți că trebuie să faceți ceva. În astfel de cazuri, probabil, veți dori să abordați un aspect minor, doar pentru a demonstra că martorul nu a fost perfect.

(2) Începeți și încheiați pe o notă înaltă

Ca și în toate celelalte domenii ale procesului de la pledoaria introductivă și până la pledoaria finală veți dori să începeți și să încheiați pe o notă înaltă. Prima întrebare sau set de întrebări referitor la un subiect trebuie să înceapă pe o notă bună. Același lucru se referă și la ultimul segment al audierii încrucișate. Rețineți că lumea își formează o impresie inițială la început și va memoriza cel mai bine ce s-a întâmplat la început și la sfârșit.

(3) Nu urmați ordinea audierii simple

Martorul, ca majoritatea oamenilor, probabil va gândi în ordine cronologică. Dacă nu începeți audierea încrucișată cu începutul declarației martorului ați putea

să-l dezorientați. Această tehnică mai înseamnă și că martorul nu va fi în stare să vă anticipeze întrebările. De asemenea, el ar putea să nu fie conștient că Dvs. ați stabilit un fapt decât până când ați făcut acest lucru. Cu toate acestea, nu trebuie să săriți dintr-un loc în altul prea mult, fiindcă aceasta ar putea deruta judecătorul.

(4) Luați în considerație posibilitatea de a nu începe cu o confruntare

În anumite cazuri veți dori să-i atacați pe martori de la bun început pentru a-i scoate din echilibru. Însă în majoritatea cazurilor este mai bine să le dați un sentiment de securitate falsă. Ați putea începe audierea cu câteva întrebări ușoare și chiar ați putea zâmbi atunci când le adresați. Martorul se va relaxa și va lăsa garda jos. Mai târziu îl puteți ataca. Rețineți, că puteți să vă schimbați din drăguț în rău-tăcios, dar niciodată invers.

(5) Induceți martorul în eroare

Uneori veți putea conduce martorul mai departe în aceeași direcție în care a depus mărturia la audierea simplă. Puteți încerca să-l faceți pe martor să admită un nivel și mai mare de certitudine decât a exprimat în declarația sa de la audierea simplă. Veți aplica această tactică doar dacă dispuneți de ceva ce îl va contrazice completamente. De exemplu, pentru martorul care declară că după lucru el întotdeauna se duce la unul și același restaurant, să aveți un martor care să spună în versiunea Dvs. că de fapt martorul în fiecare zi de joi se duce la cafeneaua sa. Același lucru puteți să-l faceți când aveți documente care vor contrazice martorul. De exemplu, în cazul când martorul a declarat la audierea simplă că el niciodată nu a transferat bani de la companie, audierea încrucișată s-ar putea desfășura după cum urmează:

Î: La audierea simplă ați declarat că niciodată nu ați transferat bani din contul bancar al companiei.

R: Da

Î: Există vreo șansă că ați fi făcut acest lucru de vreo două ori sau nu?

R: Nu

Î: Și motivul din care nu ați fi făcut acest lucru este deoarece aceasta este greșit, ar fi considerat furt?

R: Da

Î: Și Dvs. nu sunteți hoț?

R: Nu

Î: Acum am să vă arăt o copie a extrasului bancar de pe contul Dvs. la Prima Bancă a Moldovei, marcată ca Mostra apărării A; acesta e contul Dvs. bancar, nu-i așa?

R: Da

Î: Uitați-vă pe pagina a doua a extrasului, sunt indicate trei transferuri de bani de pe contul companiei pe contul Dvs., nu-i așa?

R: Da

Î: Deci, extrasul bancar se contrazice cu mărturia Dvs., nu-i așa?

Iarăși, ca și în exemplul precedent, probabil că nu trebuie să-l acuzați pe martor direct că minte. El ar putea inventa o explicație. Puteți pleda în pledoaria de final că fie martorul a mințit, fie extrasul bancar nu conține date autentice. Judecătorul își va da seama.

(6) Nu repetați audierea simplă

Mulți avocați îl fac pe martor să-și repede mărturiile după ipoteza nefondată că mărturia cumva se va dezmina atunci când este povestită a doua oară. Aceasta nu se va întâmpla, decât rareori, când martorul și-a memorizat declarația și uită cuvintele când povestește repetat. Nu mizați pe acest lucru. După cum am menționat mai sus, dacă declarația a fost proastă prima oară, ascultând-o a doua oară doar înrăutățește situația.

C. Reguli pentru audierea încrucișată

(1) Întotdeauna folosiți întrebări sugestive

Întrebarea sugestivă este cea prin care se sugerează răspunsul la întrebare. În cadrul audierii încrucișate veți dori să vă axați pe răspunsurile martorului și să-l determinați să cadă de acord cu ideea pe care încercați să o demonstrați. Astfel, de exemplu, atunci când încercați să dovediți că martorul nu ar fi putut face o identificare reușită, audierea ar putea să se desfășoare astfel:

Î: *Este adevărat că în noaptea de 14 iulie 2011 dumneavoastră v-ați dus la cafeneaua Crème de la Crème?*

R: *Da.*

Î: *Și cât v-ați aflat acolo ați băut 5 pahare de vodcă, nu-i așa?*

R: *4 sau 5.*

Î: *Și v-ați aflat acolo doar 45 de minute?*

R: *Cât privește acest lucru, mi se pare că am stat puțin mai mult.*

Î: *Și imediat după aceasta v-ați îndreptat în jos pe bulevardul Grigore Vieru și ați văzut cum banca era jefuită?*

R: *În scurt timp după aceea, da.*

Î: *Banca se află la o distanță de 2 minute de mers pe jos de la cafeneaua Crème de la Crème Café, nu-i așa?*

R: *Așa se pare.*

Î: *Și spuneți că anume atunci l-ați văzut pe Dl. Popa ieșind alergând din bancă?*

R: *Da.*

Din motivele expuse în ultimul exemplu și care vor fi desfășurate mai departe, Dvs. probabil veți dori să terminați audierea încrucișată în acest moment.

În timpul audierii încrucișate, spre deosebire de audierea simplă, avocatul este centrul atenției. Utilizarea întrebărilor sugestive este una dintre modalitățile în care avocatul atrage atenție asupra sa și la cele spuse de el. Acest lucru, de asemenea, îi concentrează atenția judecătorului asupra teoriei pe care avocatul a expus-o, în acest caz, că martorul ocular era prea beat pentru a face o identificare bună. Avocatul face o constatare de fapt și îl face pe martor să fie de acord cu el.

La audierea încrucișată avocatul trebuie să conducă spre momentul cel mai important, folosind un șir de constatări factice scurte. Nu încercați să demonstrați ideile principale printr-o singură întrebare. Scopul este de a-l strâmtora pe martor, astfel încât el să nu mai aibă de ales decât să fie de acord cu argumentul Dvs. sau să pară că nu spune adevărul.

Dacă încercați să dați lovitura de grație din prima întrebare, martorul va înțelege încotro mergeți și ar putea evita să vă dea răspunsul pe care îl așteptați. Următorul exemplu ține de un caz când inculpatul este învinuit de omor. Avocatul vrea să stabilească că martorul nu a văzut ce s-a întâmplat. Dacă avocatul întreabă: *“Nu ați văzut bărbatul care se spune că ar fi fost împușcat de dl. Lupu, adevărat?”* Martorul va insista că l-a văzut. Cu toate acestea, dacă avocatul s-ar apropia încet cu un șir de întrebări care să extragă răspunsuri pozitive, martorul îi va da avocatului răspunsul pe care îl caută.

Î: Sunteți familiarizat cu intersecția dintre străzile Pușkin și București, nu-i așa?

R: Da.

Î: Ați parcurs acest cartier de zeci de ori, adevărat?

R: Presupun că da.

Î: De fapt, Dvs. mergeți prin cartierul respectiv în fiecare zi când vă duceți și veniți de la lucru?

R: Da.

Î: Nu ați mai văzut pe nimeni ucis acolo mai înainte, nu-i așa?

R: Nu.

Î: 14 noiembrie a fost o zi obișnuită, doar puțin răcoare dimineața și seara?

R: Da.

Î: Traficul de la ora 5:00 seara pe strada Pușkin era normal pentru acea oră?

R: Da.

Î: Nu se petrecea nimic deosebit care să vă facă să atrageți mai multă atenție decât ați făcut-o în cele zeci de ori anterior când parcurgeați porțiunea respectivă de drum?

R: Nu.

Î: Erați pe drum spre casă, nu-i așa?

R: Da.

Î: Avuseseti o zi reușită la serviciu?

R: Mi se pare că avusesem câteva probleme ca de obicei, dar nimic prea serios.

Î: Deci vă gândeați la cele întâmplate pe parcursul zilei și cum să soluționați unele dintre problemele respective?

R: Probabil, nu-mi mai amintesc exact.

Î: Deci primul lucru neobișnuit pe care l-ați observat a fost împușcătura, corect?

R: Da.

Î: Și anume atunci fusese cineva împușcat, așa-i?

R: Da.

Avocatul a folosit un șir de întrebări aparent inocente pentru a duce martorul spre punctul la care el a admis că nu văzuse împușcătura propriu-zisă și, deci, toate declarațiile pe care le făcuse despre cum și ce se întâmplase înainte ca împușcătura fatală să fi avut loc au fost totalmente distruse.

(2) Întrebarea în plus

Veți observa, ca și în exemplul de mai sus cu tâlhăria de la bancă, că întrebarea finală referitor la faptul dacă martorul nu a văzut împușcătura nu a fost pusă. Dacă ar fi fost adresată, el ar fi încercat să se reabiliteze spunând "da" și încercând să explice. Nu este nevoie de a pune întrebarea finală, deoarece avocatul deja are răspunsul pe care îl căuta și martorul nu are nici o șansă de a evada de unde a fost condus. În pledoaria finală avocatul va accentua în fața judecătorului că martorul a declarat că el nu văzuse când a avut loc împușcătura pentru că prima dată când a observat ceva neobișnuit a fost atunci când a auzit împușcătura, iar aceasta a putut să se întâmple doar după ce împușcătura avusese loc. În cazul cu tâlhăria de la bancă avocatul deja stabilise că martorul era beat cu totul și, deci, nu putea face o identificare bună. În cazul în care s-ar fi pus întrebarea dacă putea el să identifice hoțul, martorului i s-ar fi dat posibilitatea să vină cu vreun motiv de ce a putut; nu-i dați martorului această posibilitate.

Morala fabulei este că atunci când obțineți suficient de la martor, opriți-vă. Nu trebuie să încercați să-l faceți pe martor să admită că a mințit; probele vor vorbi de la sine. Există prea multe exemple când avocatul obținuse tot de ce avea nevoie de la martor și a pus o întrebare în plus și martorul a venit cu explicație prin care a ieșit din situație.

(3) *Control asupra martorului*

Avocatul deține controlul asupra martorului punând întrebări exacte care pot fi răspunse cu da sau nu. În cazul în care martorul începe să detalieze, avocatul trebuie să-i ceară judecătorului să-l oprească pe martor de la oferirea răspunsurilor care nu se referă la întrebare.

În cazul când martorul nu răspunde la întrebarea pe care ați pus-o, dar încearcă să răspundă la o întrebare cu răspunsul la care se simte mai comod, avocatul nu trebuie să-l lase să scape așa ușor. Avocatul trebuie să mai pună o dată întrebarea, precizând martorului că el mai pune o dată întrebarea pentru că martorul s-a eschivat de la răspuns. În așa mod, avocatul îi dă de înțeles martorului că acesta nu va putea scăpa prin eschivarea de la răspunsurile la întrebările pe care avocatul intenționează să le pună. Aceasta, de asemenea, demonstrează că martorul se eschivează, ceea ce afectează credibilitatea martorului.

(4) *Emoțiile avocatului*

Un avocat bun trebuie să fie un pic de actor. Dacă în timpul audierii simple sau încrucișate martorul spune ceva ce afectează strategia avocatului, el nu trebuie să manifeste nici o emoție. Dacă demonstrați emoțional că versiunea vă este afectată veți face declarația și mai dăunătoare. Pe de altă parte, dacă nu manifestați nici o reacție, judecătorul s-ar putea gândi că mărturia nu este atât de rea precum părea să fie.

Atunci când martorul în mod clar minte, avocatul trebuie vizibil să se irite. Prin asta îi arătați judecătorului că sunteți deranjat că martorul vă minte pe ambii. Aceasta îl va face să înțeleagă că Dvs. credeți că martorul nu spune adevărul. În acest caz, nemanifestarea emoțiilor îl poate convinge pe judecător că Dvs. nu credeți că martorul minte.

(5) *Niciodată nu adresați întrebări deschise*

În timpul audierii încrucișate avocatul încearcă să stabilească anumite segmente înguste. În cazul în care avocatul îi cere martorului să explice ceva el extinde aria declarației și pierde controlul asupra martorului. Nu se știe ce va spune martorul dacă i se dă șansa să explice ceva. Întrebările puse trebuie să fie doar cele care necesită răspunsul da sau nu. Corespunzător, întrebările de ordinul *“de ce”*, *“cum”*, *“cât”*, *“explicită”* nu trebuie folosite niciodată.

(6) *Ascultați răspunsurile martorului*

Ca și la audierea simplă unii avocați au întrebări scrise din timp pe care le vor pune în ordinea în care le-au scris. Ei sunt prea ocupați punând întrebările pentru a asculta răspunsurile. Fiți atenți, căci martorul ar putea spune ceva la care avocatul poate va dori să reacționeze.

(7) Nu adresați întrebările răspunsurile cărora nu le cunoașteți

Avocatul trebuie să cunoască răspunsurile la întrebări înainte de a le adresa. Atunci când avocatul nu știe răspunsul sau cel puțin nu are o idee despre care va fi răspunsul, cauza îi poate fi serios afectată de răspuns. Acest lucru, este în special, adevărat atunci avocatul nu dispune de nimic pentru a discredita declarația. În acest caz el este pur și simplu blocat de răspunsul nereușit.

Această regulă este adevărată și pentru audierea simplă, chiar mai mult, un răspuns nereușit la audierea simplă poate fi și mai rău. Avocatul a invitat martorul care îi sugerează instanței că avocatul susține această persoană pentru că este de părerea că declarația fidelă a martorului va ajuta cauzei. Atunci când avocatul este impus să încerce să-și discrediteze propriul martor acesta creează o impresie teribilă asupra judecătorului. De asemenea, pentru partea acuzării nu este nimic mai bun decât să accentueze în pledoaria sa de final că declarația martorului părții opuse l-a afectat pe el însuși și că acest lucru a ieșit la iveală în timpul audierii simple a martorului oponentului său.

Există o precauție care se aplică aici și majorității regulilor expuse în prezentul manual. Regulile ar putea să nu se aplice în fiecare caz. În ceea ce ține de prezenta regulă, în cazul în care avocatul este disperat și nu are nimic de pierdut, poate să sperie că îi va merge și să pună întrebări la care nu cunoaște răspunsul.

(8) Domeniile audierii încrucișate

(a) Obținerea mărturiei favorabile

Avocatul nu întotdeauna dorește să le dăuneze martorilor părții opuse. Uneori aceștia ar putea să fie de ajutor strategiei sale. De exemplu, dacă cunoașteți din declarațiile făcute în versiunea acuzării pe care le-ați examinat că martorul a spus ceva care va ajuta versiunii Dvs., acest lucru trebuie dezvăluit în cadrul audierii încrucișate. De exemplu, dacă martorul a spus în declarația sa din cadrul anchetei că felinarul din fața băncii nu ardea în noaptea tâlhăriei, avocatul trebuie să dezvăluie acest lucru. În pledoaria finală este bine de subliniat că mărturiile pe care avocatul le consideră utile au venit de la martorul celelalte părți.

În cazul când avocatul are ceva de genul declarație anterioară sau alt document prin care sunt puse întrebări martorului părții opuse, el este în suficientă siguranță. Dacă martorul își schimbă declarația sau face declarații împotriva dovezilor clare ale unui document original, el poate fi discreditat și toate declarațiile sale vor fi puse la îndoială.

Discreditarea este procesul de audiere încrucișată a martorului care, dacă reușește, va pune la îndoială declarația anterioară a martorului. Sunt câteva modalități

de a realiza acest lucru, unele dintre care vor fi abordate mai jos. În cazul în care nu dispuneți de o declarație anterioară sau un document reușit, însă bunul simț, logica și probabilitatea vă sugerează că martorul trebuie să facă o anumită declarație, probabil că merită de încercat. De exemplu, dacă unul dintre martorii acuzării din cazul nostru cu tâlhăria de la bancă era un client care se afla în bancă la momentul tâlhăriei, ați putea probabil să-l faceți să admită că era înfricoșat atunci când tâlharii împușcau în bancă din armele de foc. În calitate de avocat, Dvs. încercați să demonstrați că el era prea speriat pentru a face o identificare reușită. Dacă el neagă, judecătorul probabil nu va crede partea respectivă de declarație și se va uita la restul declarației cu mai multă suspiciune.

b) Minimizarea mărturiei nefavorabile

Acesta este segmentul audierii încrucișate unde se încearcă să se prejudicieze declarația martorului părții adverse. Sunt anumite domenii asupra cărora avocatul se va concentra, în funcție de cauză.

(1) *Percepția*

În acest segment avocatul probează abilitatea martorului de a vedea, auzi, mirosi sau folosi orice alte simțuri ale sale pe care se bazează în declarația sa. Un exemplu ar putea implica faptul cât de departe era martorul de la locul acțiunii sau dacă era întuneric și zona nu era bine iluminată. După cum s-a discutat în capitolul precedent, avocatul nu va dori să porceadă direct la stabilirea ideii fundamentale.

Î: *Ziceați că mergeați pe strada Cosmonauților la ora 20:00, corect?*

A: *Da.*

Î: *Și aceasta s-a întâmplat la 27 ianuarie?*

R: *Da.*

Î: *Deci afară era întuneric?*

R: *Da.*

Î: *Vă aflați atunci peste drum de strada Cosmonauților, în apropiere de bd. Grigore Vieru, corect?*

R: *Da.*

Î: *La intersecția respectivă, bd. Grigore Vieru are două benzi în fiecare direcție, nu-i așa?*

R: *Da.*

Î: *Deci, vă aflați la cel puțin 25 de metri de la locul de unde tâlharii au fugit din bancă.*

R: *Presupun cam așa.*

Î: *Și felinarul de partea cealaltă a străzii Cosmonauților se află la intersecția cu bd. Grigore Vieru?*

R: *Așa mi se pare.*

Î: *Și asta înseamnă cam 7 sau 8 metri de la intrarea în bancă?*

R: *Nu știu, poate.*

Î: *Și atunci când tâlharii au fugit din bancă ei au fugit pe strada Cosmonauților, în direcția opusă de la bd. Grigore Vieru și, deci, și de la locul unde vă aflați Dvs., corect?*

R: *Da.*

În acest moment avocatul trebuie să încheie audierea încrucișată a martorului. El probabil va continua să insiste că identificarea sa este exactă, deci nu are sens de a încerca să-l faceți să admită că nu era posibil ca el să fi identificat pe cineva. Atrageți atenție că avocatul a înaintat încet, folosind întrebări care să nu amenințe martorul. Întrebările nu sunt de genul cu care martorul nu ar fi de acord. În cazul când martorul vrea să insiste asupra distanței exacte, schimbând un metru-doi, avocatul poate admite fără a-i afecta poziția acestuia și făcându-l să treacă în defensivă. Avocatul, la fel, a stabilit că chiar dacă tâlharii alergau spre celălalt felinar, ei oricum alergau cu spatele spre martor și, deci, identificarea lor nu a fost posibilă.

(2) Memoria

În acest segment avocatul dorește să demonstreze că fie martorul nu ar putea să-și reamintească evenimentul, fie că amintirea martorului despre eveniment este atât de slabă, încât e imposibil să te bazezi pe declarația sa. Într-o cauză unde teoria de apărare a inculpatului este că el nu se afla la locul infracțiunii, dar în altă parte și martorul invitat a declarat că inculpatul s-ar fi aflat la restaurantul său, audierea se efectuează în felul următor:

Î: *Dra Popa, de cât timp lucrați la restaurantul "La Plăcinte"?*

R: *De 10 ani.*

Î: *Restaurantul este o afacere de succes, nu-i așa?*

R: *Da.*

Î: *Deci aveți cel puțin vreo 200 de clienți pe zi?*

R: *Cam atâția, în unele zile mai mulți, în altele mai puțini.*

Î: *Sunt sigur că sunteți o angajată bună și se pare că sunteți ocupată alergând toată ziua, îndeplinind comenzile clienților?*

R: *Da, e un lucru asiduu.*

Î: *Deci pe săptămână vedeți peste 1000 de clienți?*

R: *Cel puțin cam atâția.*

Î: *Și ei probabil sunt oameni de tot felul?*

R: *Da.*

Î: *Și Dvs. ați declarat la audierea simplă că nu-l cunoșteți pe inculpat, nu-i așa?*

R: Da.

Î: *Și ați declarat că el era drăguț și felul în care l-ați descris că era îmbrăcat este cam tot așa cum sunt îmbrăcați mulți oameni în Chișinău, nu-i așa?*

R: Da.

Î: *Nu mai am întrebări, mulțumesc.*

Acuzarea a stabilit că martorul nu-l cunoștea pe inculpat, nu era nimic memorabil în legătură cu el și că ea vede peste 1,000 de clienți pe săptămână. Probabilitatea este foarte mică ca ea să fi memorizat anume această persoană. Acuzarea probabil că nu va dori să pună întrebarea finală – de ce ea l-a memorizat – pentru că ea poate să aibă un răspuns. De asemenea, este puțin probabil că ea va admite că a mințit atunci când a spus că-l ține minte. În pledoaria finală procurorul va argumenta că pare de necrezut faptul că ea îl ține minte pe inculpat. Notă: În cazul când avocatul pune martorul în versiunea sa într-o astfel de situație ca cea de mai sus, el va dori, în cadrul audierii simple, să stabilească de ce martorul l-a memorizat pe inculpat când acesta se afla în restaurant.

Alte segmente pentru audierea încrucișată din această categorie implică intrarea în detalii. Pot fi adresate astfel de întrebări într-o cauză de tâlhărie la bancă: de ce culoarea era cămașa hoțului? cât de repede alerga? în cât timp a ajuns el la mașină? În cazul când poliția a stabilit unde era mașina, apărarea poate asigura luarea măsurilor pentru a stabili dacă descrierea distanței este corectă. Avocatul, de asemenea, poate ruga persoana să alerge distanța respectivă și s-o cronometreze. În cazul în care există o discrepanță între ceea ce a spus martorul și faptele reale, avocatul poate invita martorul care a luat măsurile. Acesta va stabili că martorul acuzării nu s-a descurcat bine la reamintirea celor văzute sau la descrierea locului și, deci, ar fi putut să ofere și alte informații inexacte în declarația sa.

(3) Discreditarea

Acesta este segmentul unde avocatul discreditează martorul sau mărturia sa și poate fi cea mai dramatică parte a audierii încrucișate. Exemplul clasic este atunci când avocatul demonstrează că a făcut declarații anterioare care contrazic ceea ce acesta a spus în timpul procesului. Dacă există o contradicție semnificativă avocatul poate, după stabilirea schimbărilor din declarație, să întrebe martorul *“Ai mințit atunci sau minți acum?”*

Ca alternativă, în cazul când declarația anterioară este mai bună pentru Dvs. îl puteți întreba pe martor dacă el este de acord că declarația anterioară a fost făcută atunci când evenimentele erau mai proaspete în mintea sa. Prin această abordare nu sugerați că martorul minte acum, ci doar că amintirea sa despre eveniment nu este la fel de bună ca atunci când a făcut prima declarație.

Când încercați să discreditați martorul cu o declarație anterioară neconsecventă, mai întâi trebuie să-l determinați să admită că a făcut o declarație în timpul procesului și să confirme că declarațiile lui au fost anume așa. După aceasta întindeți-i o cursă, cerându-i să-și amintească de declarația făcută într-o anumită zi și loc, atunci când a făcut declarația neconsecventă anterioară. El ar putea să nu-și amintească timpul exact, dar avocatul ar trebui să fie în stare să-l determine să recunoască că el a făcut o declarație anterioară. După care îi prezentați declarația anterioară. Ceea ce urmează este un exemplu al acestei tehnici. Atrageți atenție cum avocatul îl determină pe martor să admită că a făcut o declarație anterioară, după care să-și amintească de declarația făcută anterior, după care apare cursa.

Î: În mărturiile depuse în cadrul audierii simple ați declarat că erați la 5 metri distanță de la inculpat, corect?

R: Da.

Î: Și declarația respectivă este precisă?

R: Desigur.

Î: Și deoarece erați atât de aproape, de aceea sunteți atât de sigură de identificare, nu-i așa?

R: Da.

Î: În ziua comiterii tâlhăriei ați fost intervievată de ofițerul Eșanu?

R: Nu-mi amintesc numele ofițerului, însă da, am vorbit cu o doamnă polițist.

Î: Și aceasta s-a întâmplat în scurt timp după ce a avut loc tâlhăria?

R: Da.

(În acest moment avocatul trebuie să-i dea o copie a declarației pe care intenționează să o folosească partea opusă și să ceară permisiunea judecătorului de a se apropia de martor.)

Î: Vă arăt acum declarația unui martor înregistrată de Ofițerul Eșanu care aș dori să fie marcată ca proba apărării A pentru identificare, sus aici este indicat numele Dvs., nu-i așa?

R: Da.

Î: Și jos aici este semnătura Dvs.?

R: Da.

Î: Ați putea vă rog să citiți în glas partea declarației care este marcată cu galben?

R: Eu mă aflu la vreo 15 metri distanță de la locul unde a fost înjunghiat bărbatul.

Î: Nu mai am întrebări.

Un alt segment de discreditare este demonstrarea părtinirii sau prejudecății în favoarea sau împotriva martorului. De exemplu:

Î: Dumneavoastră sunteți mama inculpatului?

R: Da.

Î: Și vă iubiți feciorul, nu-i așa?

R: Da.

Iarăși, avocatul nu va dori să pună alte întrebări, cum ar fi dacă martorul ar fi dispusă să mintă pentru a-și proteja feciorul, pentru că ea va spune nu. Avocatul va răspunde la această întrebare în pledoaria sa finală.

Mai jos este un exemplu de părtinire negativă.

Î: Dumneavoastră ați avut o ceartă violentă cu dl. Nistor anul trecut, este adevărat?

R: Da.

Î: Și dl. Nistor v-a rupt mâna în cearta ceea?

R: Da.

Î: Deci, dumneavoastră nu aveți o atitudine bună față de dl. Nistru, nu-i așa?

În exemplul de mai sus avocatul a demonstrat de ce declarația martorului are un caracter de defavorizare a inculpatului.

Un alt aspect este faptul că martorul are un interes în rezultat. Deseori, victima va iniția o acțiune civilă sau este parte la o acțiune penală. În cazul când victima poate obține o decizie civilă sau penală în baza condamnării penale, victima poate fi întrebată: *“În cazul în care domnului Stati i se aplică o sentință de condamnare, Dvs. urmează să primiți o sumă mare de bani, nu-i așa?”*

Această linie de audiere poate fi urmată și atunci când o parte a angajat un expert. Ceea ce urmează este ceea ce în mod tipic în SUA ar fi parte din audierea încrucișată:

Î: Dle Expert, ați fost angajat de apărare în această cauză, corect?

R: Da.

Î: Cât sunteți plătit pentru declarația Dvs. de astăzi?

R: Am încheiat un contract de 20,000 de dolari pentru a declara astăzi aici ceea ce am declarat în cadrul audierii simple.

(4) Acordurile de recunoaștere a vinovăției

În cazul când martorul încheie un acord cu procurorul pentru o sentință mai mică sau lipsa acesteia în schimbul colaborării cu acuzarea, avocatul trebuie să menționeze acordul și să sugereze că martorul plătește pentru acord prin faptul că-i

oferă procurorului mărturia pe care procurorul vrea s-o audă. Mai jos urmează un exemplu:

Î: Dl. Tito, ați fost condamnat pentru tâlhărie 2 luni în urmă, nu-i așa?

R: Da.

Î: Și ca rezultat ați fost condamnat la 5 ani de închisoare?

R: Da.

Î: 5 ani este o perioadă îndelungată, nu-i așa?

R: Nu chiar atât de lungă.

Î: Dumneavoastră ați încheiat un acord prin care ați redus perioada la 3 ani, nu-i așa?

R: Am încheiat un acord.

Î: Și acordul a fost ca dumneavoastră să vă prezentați astăzi în instanță și să declarați că clientul meu, dl. Lazăr, a fost contrabandist de droguri, adevărat?

R: Acordul a fost ca eu să spun adevărul despre ceea ce știu despre dl. Lazăr.

Î: Și prin declarația de astăzi veți sta în închisoare cu 2 ani mai puțin, corect?

R: Da.

Î: Iar fără declarația de astăzi ar fi trebuit să stați în închisoare încă 2 ani, adevărat?

R: Da.

Există și alte domenii în care martorul poate fi discreditat. De exemplu, în cazul când avocatul poate demonstra că martorul a mințit în trecut, are antecedente penale, că martorul are anumite prejudecăți, de exemplu, față de anumite etnii sau grup religios, rasă, partid politic de care aparține inculpatul .

Cele oferite de manual prezintă modalități de audiere încrucișată a martorului. Ca și alte capitole ale prezentului manual, acesta nu are intenția să servească drept o abordare exhaustivă. Manualul expune câteva exemple, dar un avocat bun se va gândi și la altele. Desigur, nu toate segmentele posibile de audiere încrucișată expuse mai sus vor putea fi aplicate împotriva fiecărui martor și, într-adevăr, în unele cazuri niciunul dintre exemplele de mai sus nu vor fi utilizabile.

Cum și când de folosit audierea încrucișată în privința unui martor este o abilitate care se dezvoltă în timp și prin experiență. De asemenea, necesită pregătire. Un avocat bun se pregătește pentru audierea încrucișată, obținând toată informația posibilă despre martorii părții opuse. Avocatul trebuie să încerce să obțină toate documentele posibile astfel încât, dacă martorul încearcă să se eschiveze de la adevăr, să-l poată discredita. Dacă avocatul nu face acest lucru, el ar putea rămâne doar cu răspunsurile pe care le oferă martorul.

6. PLEDOARIA FINALĂ

Pledoaria de final este ultima șansă a avocatului de a influența asupra judecătorului. Din aceste considerente, este indispensabil ca avocatul să-și prezinte argumentele într-un mod logic și convingător. Avocatul trebuie să-i explice judecătorului de ce probele susțin verdictul pe care el îl urmărește.

Ca și oricare altă etapă a procesului de judecată, aceasta la fel necesită pregătire. Într-adevăr, chiar și înainte de începerea procesului avocatul va avea idei despre felul în care se va desfășura pledoaria finală. În cadrul procesului avocatul prezintă probele care îi vor susține pledoaria finală pe care el a planificat-o din timp. Evident, dacă procesul nu se desfășoară așa cum a fost planificat, și aceasta se întâmplă rar, avocatul va trebui să facă ajustări în pledoaria finală.

La pregătirea pledoariei finale avocatul, dacă lucrurile s-au desfășurat în favoarea sa, va repeta tema pe care a expus-o la început, în pledoaria introductivă.

A. Cârlițul

În primele câteva minute din pledoaria finală, când aveți atenția deplină a judecătorului, avocatul trebuie să prezinte ceea ce este denumit ”cârliț”. În primele câteva minute trebuie să acaparați atenția judecătorului astfel ca el să continue să asculte; ca și în cazul celorlalte fațete ale procesului, prima impresie este una durabilă. Folosind tema stabilită la început este o modalitate bună de a începe. Mai jos sunt prezentate câteva exemple:

”Identificare greșită. Acesta este un caz unde martorul care nu a putut vedea clar ce s-a întâmplat în noaptea zilei de 14 iulie a ales pe cineva dintr-o prezentare spre recunoaștere și persoana respectivă acum se află în pericolul de a se duce la închisoare pentru o infracțiune pe care nu a comis-o”.

Sau un alt mod de a exprima aceeași teorie:

”Persoana greșită. De câte ori ni s-a întâmplat să vedem pe cineva cunoscut și să îi fluturăm din mână, doar ca să aflăm ulterior că nu este persoana la care ne-am gândit. Acesta este un caz unde martorul a crezut că a văzut pe cineva, mai mult decât, s-a greșit, ea a acuzat o persoană nevinovată.”

Sau într-un alt caz:

”Acesta este un caz despre răzbunare. Inculpatul a comis un omor din acest motiv, iar probele dovedesc acest lucru în mod elocvent.”

”Ura este un lucru teribil; aceasta îl poate consuma pe om și induce spre comiterea

unor lucruri teribile. În acest caz, ura l-a indus pe inculpat spre omorul unei persoane nevinovate, Petru Grozavu, pentru ceea ce inculpatul a crezut că Petru îi făcuse.”

Ca și în cazul celorlalte părți ale procesului, puteți observa că nu există o modalitate stabilită de utilizare a ”cârligului”, fiți creativ.

Mulți avocați în trecut au irosit cele câteva minute din pledoaria de final pentru a mulțumi judecătorului. Această abordare decade, deoarece tot mai mulți avocați conștientizează că judecătorii nu sunt impresionați de acest lucru și că ei au irosit cele câteva minute, începând cu o abordare galeșă și nereușită. Păstrați cuvintele de mulțumire la minimum.

B. Argumentați!

Anume aceasta și este pledoaria finală – argumentare. Judecătorul nu are nevoie să audă o expunere monotonă a celor spuse de fiecare martor, el a auzit mărturiile lor. Scopul pledoariei finale este de a lega împreună mărturiile tuturor martorilor și probele materiale admise pentru a demonstra cum a fost dovedită tema avocatului. Trebuie să menționați numele martorului atunci când vă referiți la vreun segment al declarației sale care v-a susținut tema. Însă, dacă avocatul pur și simplu se referă la ceea ce a spus fiecare martor, judecătorul se va simți plictisit și insultat pentru că el deja a auzit declarațiile.

Treaba Dvs. este să demonstrați cum toate elementele declarației se combină pentru a vă susține viziunea. Ca alternativă, în calitate de avocat, deși nu aveți sarcina probațiunii, puteți pur și simplu să demonstrați cum declarațiile martorilor, toate împreună, nu vin să susțină tema procurorului. Această abordare nu este la fel de puternică ca atunci când se demonstrează cum versiunea apărării a demonstrat că inculpatul nu este vinovat, însă deseori este unicul lucru pe care-l poate face avocatul.

– Eficiența

Unii avocați tind să vorbească ore în șir în pledoaria finală. Aceasta nu face decât să-l inducă pe judecător într-o stare de somnolență. Și dacă avocatul eventual menționează o chestiune importantă, aceasta ar putea fi omisă de judecător. Cu excepția când cauza este una deosebit de complexă, pledoaria finală nu trebuie să dureze mai mult de 40 de minute. Aceasta înseamnă că avocatul trebuie să-și pregătească pledoaria pentru a atinge momentele importante. De asemenea, nu-l copleșiți pe judecător cu toate detaliile minore ale cauzei, el nu și le va aminti, iar Dvs. riscați să vă pierdeți lovitură majoră într-un amestec de fapte neimportante.

– Considerațiuni strategice

Folosiți calificările și temele pe care le-ați folosit în pledoaria introductivă. Reveniți la pledoaria introductivă. În ea ați folosit anumite teme și calificări, repetați-le. Dacă tema a fost ”identificarea greșită a inculpatului”, repetați-o. Și într-adevăr, puteți chiar să-i reamintiți judecătorului că asta este ceea ce ați menționat în pledoaria introductivă că vor dovedi probele.

De exemplu:

“După cum am menționat în pledoaria mea introductivă acesta este un caz de identificare greșită. Dl. Profir este victima activității neglijente a poliției, deoarece era evident că identificarea era nesigură. Din păcate, poliția era mai preocupată să încheie cât mai repede cazul, decât să-l încheie corect.”

Sau un alt caz cu implicare a unui funcționar corupt din perspectiva acuzării:

“Acesta este un caz al unui funcționar care întotdeauna își ținea mâinile afară, și nu pentru a da mâna cu ceilalți, ci pentru a și le vârî în buzunarele lor.”

C. Argumentați teoria cauzei

În pledoaria introductivă i-ați menționat judecătorului teoria Dvs. Acum este momentul să-i spuneți de ce teoria Dvs a fost dovedită de probele care au fost prezentate în cadrul procesului. Făcând trimitere la mărturii și/sau probe materiale specifice, împlețiți fabula care demonstrează că tema pe care ați prezentat-o în pledoaria introductivă a fost dovedită în cadrul procesului. Aceasta înseamnă să luați elemente de probă de la fiecare martor pentru a vă evidenția argumentul. Un exemplu scurt va fi suficient pentru a vă da o idee despre felul cum să se facă acest lucru.

În cazul unui funcționar corupt:

Instanței i-au fost prezentate mărturii și probe de la câțiva martori, care clar demonstrează că Vasile Panfil era corupt. Instanța a auzit declarația dnei Ana Bogatu care a vorbit despre faptul că a trebuit să-i dea mită inculpatului pentru a obține un permis pentru a-și deschide restaurantul. Ea a povestit istoria în detaliu, explicând că atunci când s-a dus să depună cerere pentru permis i s-a spus că trebuie să-i dea inculpatului 20.000 de lei, altfel nu i se va elibera permisul. Ea a relatat instanței că restaurantul era visul vieții sale. Ea a menționat că și-a putut permite deschiderea restaurantului pentru că moștenise ceva bani de la moșul său din Statele Unite care decedase. Pentru a corobora mărturia, acuzarea a prezentat extrasul bancar din contul dnei Ana care a demonstrat retragerea, la 26 aprilie 2010, a sumei respective de 20.000 de lei.

Dna Ana a spus că i-a dat banii inculpatului în numerar. De asemenea, vi s-a prezentat un extras de la bancă din contul inculpatului care demonstrează un depozit

de 10.000 de lei la 29 aprilie 2010 și, după cum a declarat martorul de la bancă, soldul contului său niciodată nu fusese mai mare de 1.000 de lei.

Acuzarea, de asemenea, a prezentat declarațiile câtorva martori care au menționat despre câteva cumpărături făcute la ei de către inculpat spre sfârșitul lunii aprilie 2010. Suma totală a cumpărăturilor a constituit 9.300 de lei.

Instanța, de asemenea, a ascultat mărturia dnei Catinca Vulpe, contabil la agenția unde a lucrat inculpatul. Ea a declarat că salariul lui constituie 400 de lei pe lună și a prezentat extrase de la agenție care i-au susținut declarația.

Cum a obținut inculpatul acei bani? Dat fiind faptul că sarcina probațiunii este pe seama acuzării, inculpatul, care a depus mărturii, nu a putut da nici o explicație care să poată fi confirmată de vreun document.

Nimeni nu dorește să vă audă părerea personală. Părerea Dvs. personală nu este probă. Judecătorul presupune că procurorul crede că probele dovedesc vinovăția inculpatului și că avocatul va spune că el personal nu crede așa. Judecătorul nu va hotărî cauza în favoarea unei părți sau alteia pentru că consideră că ea are dreptate. Judecătorul va hotărî cauza pe baza probelor. Ceea ce trebuie să spună avocatul e că probele demonstrează că inculpatul era tâlharul care alerga de la bancă sau, ca alternativă, că probele demonstrează că nu era posibil ca martorul să fi identificat persoana care alerga de la bancă.

D. Folosiți mijloace materiale

Majoritatea dintre noi obțin informația prin intermediul ochilor și al urechilor. Experimentele psihologice au demonstrat că oamenii rețin de două ori mai multă informație dacă o primesc și prin auz și prin văz, decât dacă doar prin unul dintre mijloace. Dumneavoastră puteți folosi mijloace materiale prezentate ca probe în timpul procesului sau puteți să vă pregătiți câteva pentru pledoaria finală. Cu toate acestea, cele neadmise ca probe în timpul procesului nu pot fi utilizate ca bază pentru emiterea sentinței. Ele sunt utilizate pentru a demonstra, într-o manieră vizuală, organizarea probelor care au fost admise într-un proces.

Folosirea probelor vizuale este o pauză binevenită pentru judecător de la ascultarea prezentării versiunii avocatului, care tocmai s-a sfârșit. Mijloacele materiale pot fi folosite pentru a demonstra cronologia evenimentelor, liste de verificare pentru factori-cheie, calcule demonstrând fluxuri de bani și o mulțime de alte lucruri pe care avocatul dorește să le sublinieze față de judecător.

Atunci când intenționați să vorbiți despre mijloacele materiale, doriți ca toată atenția să fie concentrată asupra lor. Dacă le expuneți înainte sau după ce ați vorbit despre ele, aceasta va îndepărta atenția de la ceea ce spuneți. Păstrați-le acoperite înainte de a le utiliza și reacoperiți-le după ce ați terminat.

E. Folosiți întrebări retorice

Întrebarea retorică este întrebarea care se pune, dar la care nu se așteaptă un răspuns. Răspunsul îi este clar celui care aude întrebarea. Acest tip de întrebări poate fi folosit pentru a accentua o deficiență majoră în versiunea oponentului.

Judecătorul nu poate răspunde la aceste întrebări în timpul procesului, însă avocatul încearcă să le implanteze în mintea judecătorului astfel încât atunci când acesta hotărăște cauza să fie tulburat de ele. Mai jos urmează două exemple, unul pentru acuzare și altul pentru apărare.

“În acest caz inculpatul pur și simplu s-a nimerit să conducă la ora 2:00 dimineața 2 cartiere depărtate de la locul unde poliția arestate un alt bărbat cu 5 pachete de heroină cu greutatea de 20 de kilograme. Inculpatul este constructor, dar pur și simplu așa s-a întâmplat că avea în mașină un plic cu 20.000 de mii de dolari. Ce poate face un constructor cu așa sumă de bani la așa o oră târzie? De ce aceeași persoană ar avea urme de heroină pe bancheta din spate dacă nu ar fi implicat în afaceri cu droguri și nu s-ar fi aflat după încheierea unei tranzacții?”

“Unde este arma cu care s-a săvârșit omorul? Dacă dl. Popa cu adevărat a ucis-o pe Ana, după cum pretinde procurorul, nu ar fi găsit oare poliția arma în casa sau mașina acestuia, asupra lui sau oriunde nu ar fi fost acesta? Întrebați-vă de ce procurorul nu a prezentat niciun martor care să fi declarat că l-a văzut pe dl Popa în aceeași încăpere unde se afla Ana când aceasta a fost ucisă? De când simpla aflare în apropierea infracțiunii este considerată infracțiune?”

F. Folosiți analogii sau istorioare

Uneori nu există probe directe ale comiterii unei infracțiuni. Probe directe înseamnă atunci când cineva spune că l-a prins pe inculpat plecând din casa sa cu averea sa (a martorului). Uneori, unele probe disponibile sunt cele denumite probe circumstanțiale. Probele circumstanțiale (probe indirecte) sunt acele probe când există un șir de fapte în baza cărora judecătorul poate ajunge la o concluzie. De exemplu, victima unei furt cu pătrundere avea o haină neobișnuită și păstra mulți bani acasă. Vasile, care nu avusese un loc de muncă de mai mulți ani, este învinuit de comiterea infracțiunii. El a fost văzut după ziua spargerii cheltuind o sumă mare de bani și purtând haina victimei. Pentru a reda clar pentru judecător cât de relevante sunt probele, avocatul poate folosi o analogie. El ar putea spune:

“Acest caz este asemănător cu situația când te duci la culcare, cerul era senin și nu plouase de mult timp. Te trezești dimineața și totul în jur este ud, apa se scurge de pe frunzele copacilor. Tu nu ai văzut ploaia căzând, dar ești absolut sigur că noaptea a plouat.”

G. Căutați să demonstrați punctele puternice

Acest lucru se referă nu doar la procuror, ci și la avocat. Evident, pentru procuror, care are sarcina probațiunii și trebuie să stabilească vinovăția, doar faptul că explicația inculpatului nu are sens nu este suficient. Pentru oricare dintre părți, este mai convingător de demonstrat de ce partea Dvs. are dreptate, decât de ce cealaltă parte nu are. Atunci când vă concentrați doar pe părțile slabe ale părții opuse creați impresia că partea Dvs. este slabă.

Acest lucru poate fi făcut doar de avocat în cazul în care nu poate construi o apărare afirmativă. În așa caz, avocatul va accentua că inculpatul nu are nimic de dovedit și că povara este pe seama procurorului, să dovedească vina. Aceasta este o modalitate de a evita o strategie de apărare slabă. Rețineți, ca și în cazul celorlate reguli din manual, avocatul va decide când să aplice regulile respective și când nu.

H. Abordați punctele slabe

Să nu credeți că veți putea evita abordarea părților slabe din versiunea Dvs.; partea acuzării cu siguranță că le va sublinia. Abordarea punctelor slabe îi permite judecătorului să vadă problema prin ceea ce afirmați că este o perspectiva adecvată.

Această regulă este extrem de importantă pentru acuzare, dat fiind că ea merge prima și atunci când avocatul abordează problemele în pledoaria finală, veți dori ca judecătorul să le vadă din perspectiva Dvs. Cu toate acestea, apărarea trebuie să abordeze punctul slab. Cea mai importantă valoare pe care o posedă un avocat este credibilitatea sa. Recunoscând punctul slab avocatul creează impresia că este o persoană onestă, de încredere și care poate fi credibilă. Dacă judecătorul crede că poate avea încredere în Dvs., există speranța că el va fi mai predispus să accepte versiunea evenimentelor în felul prezentat de Dvs.

De exemplu:

“Este adevărat că dl. Josan era la volanul automobilului în care au fost găsite drogurile, dar ați auzit când a menționat că el este o persoană generoasă care deseori își împrumută automobilul altora. Drogurile se aflau în portbagajul automobilului. Cine știe de cât timp se aflau ele acolo? Oamenii nu-și verifică portbagajele înainte de a se urca în automobil. Altcineva le-ar fi putut ascunde acolo și mai târziu intenționând să împrumute automobilul de la dl. Josan pentru a face livrarea. Între timp, persoana respectivă știa că nu putea fi prins cu ele.”

În cazul în care versiunea Dvs. are părți puternice, explicația punctului slab trebuie să o plasați la mijlocul pledoariei finale. Ca și în cazul celorlalte aspecte ale procesului, veți dori să începeți și să terminați pledoaria finală pe o notă înaltă.

J. Organizarea

Pledoaria finală în general, urmează o anumită organizare, deși aceasta poate varia în funcție de circumstanțe.

Cârligul.

Problema (care trebuie dovedită potrivit legii aplicabile pentru condamnarea inculpatului)

Ce s-a întâmplat cu adevărat și probele care să vă susțină teoria. Aceasta trebuie să includă declarațiile martorilor pe care i-ați invitat, mostrele, declarațiile martorilor părții opuse, și apelurile la judecată și probabilități.

Explicarea de ce versiunea celeilalte părți este slabă. De exemplu, demonstrați unde probele nu au reușit să dovedească vinovăția inculpatului. Aceasta va include atacarea declarațiilor martorilor părții opuse și folosirea întrebărilor retorice. Deseori la începutul acestei porțiuni a argumentării este momentul când veți discuta toate punctele slabe ale cauzei Dvs. În cazul în care inculpatul nu-și exprimă poziția procurorul nu poate comenta referitor la aceasta, deoarece comentariul s-ar putea solda cu o eroare judiciară. Inculpatul niciodată nu trebuie să facă nimic în cadrul procesului, sarcina probațiunii fiind doar pe procuror care trebuie să dovedească vinovăția lui.

Discutarea sarcinii probațiunii și a felului în care acuzarea a realizat-o sau nu (de exemplu, în cazul cu drogurile de mai sus, faptul că acuzarea trebuie să dovedească că inculpatul cu bună știință posedă drogurile și nu a reușit să dovedească acest lucru.)

Cereți verdictul pe care doriți să-l obțineți. În cazul procurorului, el va cere stabilirea vinovăției pe toate capetele de acuzare. Avocatul ar putea cere stabilirea nevinovăției pe toate capetele de acuzare. Cu toate acestea, avocatul are alte opțiuni: el poate cere verdictul de nevinovăție pentru anumite învinuiri sau poate cere un verdict de vinovăție cu o pedeapsă mai mică decât a cerut acuzarea. De exemplu, aceasta s-ar putea întâmpla într-o cauză unde este clar că inculpatul a omorât victima, dar apărarea pretinde că omorul nu a fost premeditat, ci o faptă emotivă comisă când el a găsit victima cu soția inculpatului.

Idee de final

Pledoaria finală este ultima șansă pe care o aveți pentru a vorbi în fața instanței. Acordați timp pregătirii unei prezentări clare, concise și rezonabile care ar putea face diferența dintre câștigul și pierderea procesului.

7. OBIECȚIILE

Prezentul manual va analiza obiecțiile făcute în cadrul procesului într-o instanță judecătorească americană. De asemenea, se va discuta raționamentul fiecăreia, astfel ca avocatul să-i poată explica judecătorului de ce obiecția sa urmează să fie acceptată.

Obiecție – da sau nu?

Înainte de a face o obiecție, avocatul trebuie să decidă dacă dorește să o facă. Dacă faceți prea multe obiecții aceasta poate crea percepția că încercați să ascundeți ceva sau că nu-i permiteți adevărului să iasă la iveală. Vor fi situații când o anumită chestiune va fi obiectabilă, însă vă veți abține de la a face obiecții.

Informație care se încearcă a fi extrasă nu este importantă?

Dacă, de exemplu, partea opusă întreabă martorul unde locuiește sau lucrează, sau lucruri de acest gen, răspunsul oricum va ieși la iveală și ține doar de o întrebare de bază. De exemplu, dacă avocatul îi spune martorului: *“Dumneavoastră locuiți pe adresa Bulevardul Dacia, 34, etajul patru?”* Întrebarea este inadecvată pentru că este sugestivă și compusă. Puteți obiecta, însă avocatul părții opuse eventual va înțelege cum trebuie să o pună corect. Procesul va merge mai repede dacă se va trece prin materia preliminară, deci, aici probabil nu veți dori să obiectați.

Pe de altă parte, ați putea decide să faceți o obiecție la o etapă timpurie, astfel ca judecătorul să nu vă spună mai târziu că Dvs. mai devreme nu ați avut nimic împotriva unor astfel de întrebări și, deci, nici acum nu trebuie să aveți nimic împotriva lor.

A. Caracterul oportun

Este important ca avocatul să facă obiecții la o întrebare neadecvată până când martorul are posibilitatea să răspundă. Imediat cum avocatul consideră că întrebarea este inadecvată el trebuie să se ridice și să spună cuvântul *“obiecție,”* astfel ca judecătorul să știe poziția avocatului. După aceasta avocatul trebuie să anunțe temeiul obiecției. După ce se face obiecția judecătorul trebuie să dispună dacă obiecția este validă sau nu. Dacă obiecția este validă, martorul nu poate răspunde la întrebarea respectivă.

B. Obiecții la întrebări

1. Informațiile din surse indirecte

Aceasta se întâmplă atunci când martorului i se cere să depună mărturie despre ceva ce el nu cunoaște direct. De pildă, în exemplul nostru cu tâlhăria de la bancă, dacă martorul nu ar fi declarat că se afla pe bulevardul Dacia 14 iulie, s-ar fi făcut

obiecție. Dacă martorul nu se afla acolo la data și ora tâlhăriei, el poate să depună mărturie doar despre ceva auzit de la altcineva. De fiecare dată când martorului i se pune o întrebare și nu s-a stabilit că martorul cunoaște acest lucru direct de la sursă, trebuie să se facă obiecția că informația respectivă nu este din sursă directă.

Raționamentul acestei obiecții este că veridicitatea răspunsului martorului nu poate fi testată prin intermediul audierii încrucișate. De exemplu, dacă martorul declară că Emil i-a spus lui că Alexandru a jefuit banca, cum poate avocatul întreba despre astfel de lucruri cum ar fi: unde stătea Alexandru, cât de departe se afla, cum era iluminarea, dacă erau obstacole pe drum, dacă Emil vede sau nu bine de aproape, și așa mai departe.

Obiecția în această circumstanță se face în felul următor, avocatul se ridică și spune: *“Obiecție. Întrebarea solicită informații din surse indirecte.”*

În unele țări de drept civil unica cerință este ca martorul să poată numi sursa sa de informație. Codul de procedură penală al R. Moldova prevede că declarațiile făcute de o persoană care nu poate indica sursa de informație nu va fi luată în calitate de probă. Astfel, declarațiile bazate pe presupuneri, zvonuri sau informații nefondate care nu pot fi verificate nu sunt acceptate în calitate de probă.

Prezentul manual recomandă ca la audierea încrucișată avocatul imediat să stabilească baza informațiilor din surse indirecte. Dacă este un caz în care mărturiile implică ceea ce cineva chipurile a văzut, atacul trebuie să se axeze pe astfel de lucruri ca unde se presupune că stătea persoana când a văzut incidentul, care erau condițiile de iluminare, existau obstacole în calea vizualizării incidentului, care este condiția vederii persoanei – este prezbit, miop, are astigmatism, este daltonist, purta ochelari, poartă de obicei ochelari, din care parte bătea soarele, unde se aflau felinarele stradale, dacă vederea observatorului a fost vreodată examinată și care au fost rezultatele examinărilor. Ce făcea persoana imediat înainte de a pretinde că ar fi văzut incidentul, de la fața locului a consumat băuturi alcoolice și dacă da, ce tip, cât de multă și care a fost durata incidentului, după cât timp după incident martorul a obținut informația.

Dacă e vorba de o persoană care pretinde că a auzit ceva, întrebările vor include multe dintre cele de sus plus cât de departe de vorbitor(i) se afla, dacă pretinsul observator are probleme cu auzul, dacă și-a examinat vreodată auzul și care au fost rezultatele examinărilor, care era nivelul gălăgiei ambiante, în perioada când observatorul a pretins că a auzit ceva a intervenit altă gălăgie, cum ar fi camioane trecând pe alături, cineva strigând în vreo curte, s-a vorbit în șoaptă în vreo parte a conversației astfel încât el nu a auzit acele părți, care era expresia pe fețele participanților, care era tonul conversației, a variat tonul și dacă da, în ce momente.

Exemplele enumerate mai sus nu sunt menite să fie exhaustive. Avocatul întreabă martorul care cunoaște faptele în felul în care l-ar întreba în cadrul audierii încrucișare cu detalii minore de la o persoană care o pretins că a văzut sau a aziut despre incident, în felul în care l-ar întreba în cadrul audierii încrucișate, cu detaliile minore. Există și tipul de detalii pe care persoana nu le relatează când îi spune cuiva despre cele văzute. Într-adevăr, imaginați-vă ce i-ați relata unui prieten despre cele observate în cazul când ați fost martorul unei tâlhării. Prietenul nu ar avea răbdare să asculte dacă i-ați povesti toate detaliile amănunțite despre unde exact stăteți, care erau condițiile de iluminare și așa mai departe. Astfel, șansele că martorul care oferă informații obținute din alte surse va cunoaște toate sau majoritatea răspunsurilor la aceste întrebări sunt extrem de mici.

Martorul trebuie întrebat, în cazul când el a declarat că ceea ce relatează este ceea ce a auzit de la altcineva, dacă persoana de la care a auzit informația respectivă a fost martorul la fața locului. Ar putea fi cazuri de informații obținute din a treia sau a patra sursă care pot sau pot să nu fie admise. În așa caz, pot apărea alte întrebări despre persoanele interveniente și fiabilitatea acestora.

Avocatul ar putea decide chiar să invite un expert pentru a discuta problema cu povestirea repetată a istoriei și creșterea probabilității erorilor. Într-adevăr, dacă martorul în procesul de judecată cunoaște răspunsul la toate aceste întrebări este extrem de suspicios și aceasta arată faptul că martorul niciodată nu a intenționat să depună mărturie în fața instanței de judecată. La încheierea audierii încrucișate avocatul trebuie să determine instanța să respingă declarația martorului care deține informații din alte surse ca fiind inerent nesigure, dacă, în general aceasta ar trebui să fie luată în considerare.

În cazul apărării, avocatul trebuie să se opună continuării investigațiilor. În cazul în care procurorul nu a reușit să aducă în instanță martorul percipient, clientul său nu trebuie să fie prejudiciat pentru nereușita procurorului. În cazul procurorului, în mod similar, el nu trebuie să-și lase strategia afectată de cineva care nu poate fi audiat încrucișat în mod eficient, iar nereușita avocatului de a aduce în instanță persoana potrivită nu trebuie să târăgăneze încheierea procesului în timp ce inculpatul caută să găsească persoana necesară.

Ideea de bază a mărturiilor din surse indirecte este că acestea sunt inerent nesigure și avocații trebuie întotdeauna să încerce să-i demonstreze punctele slabe și să împiedice utilizarea acestora ca bază pentru emiterea verdictului.

2. Caracterul vag

Aceasta este o obiecție care în general, se face în timpul audierii simple. Scopul este de a proteja martorul, să nu lase impresia că nu știe despre ce vorbește sau că

mente. Obiecția constă în întrebarea prea neclară pentru ca martorul să răspundă la ea. Exemplu: *“Era tâlharul înalt?”* Înalt este un concept relativ, ceea ce este înalt pentru o persoană, ar putea să nu fie considerat înalt pentru altcineva.

Alte tipuri de întrebări vagi includ: era persoana bogată, joasă, grasă, frumoasă, alerga repede, mergea încet. Alte întrebări vagi: era o sumă mare de bani, era o clădire mare, o casă mică, un câine mare și așa mai departe. Cu alte cuvinte, acestea sunt întrebările despre care oamenii pot avea păreri diferite. Modalitatea adecvată de a pune întrebările, în cadrul audierii încrucișate este: *“Tâlharul de la bancă avea 1 metru 62 centimetri” sau chiar “cât de înalt era bărbatul despre care ziceți că era tâlharul de la bancă?”*

Motivul din care avocatul va dori să obiecteze este că martorul ar putea da un răspuns care crede că este corect, dar mai departe, în cadrul audierii încrucișate ar putea fi făcut să pară că nu spune adevărul. De exemplu:

Î: Era tâlharul de la bancă înalt?

R: Da

În cazul apărării este invitat un martor care a măsurat inculpatul și declară că el are un 1 metru 58 centimetri. În cazul când martorul este o persoană josuță, ei i-ar putea părea că 1 metru 58 centimetri este înalt. Pe de altă parte, în cazul când martorul este baschetbalist, el ar putea considera că 1 metru 58 centimetri este o înălțime mică. Întrebarea, dacă este permisă spre adresare, ar putea da impresia falsă că martorul a identificat persoana greșită.

Mai jos este un alt exemplu:

Î: Dl. Gurev a cheltuit o sumă mare de bani la restaurantul Dvs. în ziua după ce a fost comisă tâlhăria, nu-i așa?

R: Da.

Î: De fapt, dl. Gurev a cheltuit doar 500 de lei în ziua respectivă în localul Dvs.?

R: Da.

Î: Dar dumneavoastră ați spus că el a cheltuit o sumă mare de bani; nu cred că vreți să-i spuneți judecătorului că 500 de lei este o sumă mare de bani?

R: Eu am considerat că e o sumă mare.

Aceasta poate părea de parcă martorul încearcă să ascundă o greșeală în mărturia sa. Adevărul poate fi că pentru el 500 de lei este o sumă mare de bani, pe când judecătorul ar putea să nu creadă că cineva ar putea considera așa, credibilitatea martorului poate fi afectată.

Avocatul întotdeauna trebuie să se asigure că martorul său înțelege exact ce este întrebat. În cazul de mai sus, ar fi trebuit să se obiecteze la prima întrebare, afirmând: *“Obiecție. Întrebare vagă.”*

Dacă judecătorul înțelege ce înseamnă vag, avocatul trebuie să indice și expresia “o sumă mare de bani”.

Apropo, precizia este importantă în cadrul audierii simple. Dacă puneți o astfel de întrebare ca prima din exemplul de mai sus, iar avocatul, știind că inculpatul a cheltuit doar 500 de lei, va sta la locul său, nu va face nici o obiecție, dându-și seama că ați făcut o greșeală mare și se va năpusti asupra martorului în cadrul audierii încrucișate cu un posibil efect devastator.

În cazul când se pune o întrebare vagă în cadrul audierii încrucișate, decizia de a obiecta sau nu este una strategică. Partea opusă poate considera că martorul poate da un răspuns care îl va pregăti pentru audierea încrucișată. Ca alternativă, martorul poate da un răspuns care poate fi neașteptat și dăunător. Acestea sunt tipurile de decizii strategice cu care trebuie să se confrunte avocatul în prezent, în cadrul unui proces contradictoriu. Să sperăm că odată cu acumularea experienței avocații se vor descurca tot mai bine la acest capitol.

3. Relevanța

În cazul când avocatul pune o întrebare care nu este direct legată de caz, poate fi făcută o obiecție în baza acestui temă, întrebarea este irelevantă. De exemplu, în cazul nostru, comiterea tâlhăriei la bancă, dacă se pune o întrebare despre ceea ce a mâncat inculpatul la dejun este una irelevantă. O altă întrebare ar putea fi dacă inculpatul are o prietenă. Este absolut clar că și această întrebare este irelevantă. Cu toate acestea, avocatul ar putea induce în eroare instanța, demonstrând că prietena avea gusturi scumpe și din aceste considerente întrebarea este relevantă și se referă la justificarea comportamentului.

Justificarea. Aceasta se întâmplă atunci când după ce judecătorul a decis că întrebarea este inadecvată, avocatul îi explică de ce mărturia este relevantă și că trebuie să i se permită să pună întrebarea. Judecătorul ar putea reveni asupra deciziei. Chiar dacă judecătorul nu face acest lucru, avocatul ar putea invoca acest aspect în apel. El va putea argumenta instanței de apel că din cauza judecătorului, care în mod eronat i-a exclus posibilitatea de a pune o întrebare care ar fi dus la niște mărturii foarte importante, sentința instanței de fond trebuie revizuită. Din aceste considerente, este important ca atunci când avocatul face justificarea să explice în detaliu de ce întrebarea este relevantă și trebuie permisă. Justificarea este atunci când avocatul îi spune judecătorului ce va declara martorul dacă i se permite să declare. Un alt exemplu ar fi de a clarifica unde avocatul consideră că poate ajunge dacă i se permite să porceadă cu un șir de întrebări – aceasta poate să fie la audierea simplă sau încrucișată.

4. Lipsa competenței martorului

Această obiecție se bazează pe competența martorului de a face declarația solicitată. De exemplu, dacă un polițist se află în fața instanței în calitate de martor într-o cauză de droguri și este întrebat *“Ce substanță ați confiscat?”* Dacă el singur nu a testat drogurile și nu este calificat să efectueze astfel de teste, atunci nu este competent să spună ce substanțe sunt acelea. Tot ce ar putea el spune este că a confiscat praf alb de la inculpat, deoarece aceasta necesită o analiză chimică pentru a determina ce exact este praful alb. Astfel, cu excepția când praful alb a fost testat de cineva folosind un test adecvat, polițistul nu va ști ce substanță era aceea.

În R. Moldova, în cazul când polițistul spune că praful alb este heroină deoarece chimistul poliției l-a testat aceasta poate sau nu fi probă indirectă admisă, deoarece nu el singur a făcut testarea și declarația sa este doar o raportare a ceea ce a făcut altcineva. În cazul în care se permite și caracterul adevărat al prafului alb este foarte important pentru apărare, avocatul va dori să întrebe martorul în cadrul audierii încrucișate în legătură cu ceea ce știe el despre testarea specifică care a dus la concluzia că praful era heroină, inclusiv modalitatea de descoperire și ridicare a probelor, un concept discutat mai departe în prezentul manual. În multe domenii care necesită un anumit nivel de expertiză, un martor necalificat probabil nu este competent să depună mărturii. Într-adevăr, această obiecție poate fi făcută și în privința mărturiilor depuse de un expert, dacă expertul nu este calificat (nu demonstrează pregătirea necesară) cu privire la obiectul întrebării. De exemplu, un expert în electronică ar putea să nu aibă pregătirea necesară într-un subiect care necesită pregătire în chimie.

În mod similar, dacă un polițist încearcă să facă declarații cu privire la ceea ce s-a descoperit în cadrul unei percheziții, dar el nu este persoana care a descoperit contrabanda, el nu este competent să spună unde au fost găsite probele, pentru că nu el le-a descoperit. Modalitatea adecvată de a face această obiecție este *“Obiecție. Această întrebare necesită informații care depășesc competența martorului.”*

5. Întrebările sugestive

Noi deja am vorbit despre ceea ce constituie o întrebare sugestivă. Dacă cuiva i se pune o întrebare de acest gen la audierea încrucișată partea opusă poate obiecta. Modul în care se face acest lucru este: *“Obiecție. Întrebare sugestivă.”*

6. Întrebările compuse

Întrebarea compusă are două întrebări în una. De exemplu, *“L-ați văzut pe inculpat alergând din bancă și avea el în mână vreo armă?”* “Nu.” La ce a răspuns martorul cu negația “Nu”? Că inculpatul nu purta armă sau că el nu l-a văzut pe

alergând din bancă? Problema cu întrebările compuse este că nimeni nu știe la ce se referă răspunsul. Întrebarea de mai sus trebuie divizată în două întrebări. Modalitatea potrivită de a obiecta pe acest temei este: *Obiecție. Întrebare compusă.*

7. *Întrebările care îi cer martorului să facă presupuneri*

Prin această întrebare martorului i se cere să ghicească despre ceva la care nu este posibil ca el să cunoască răspunsul. În general, acestea sunt tipurile de întrebări prin care se întreabă ce credea o altă persoană sau care era intenția acesteia. De exemplu, *“La ce se gândea inculpatul atunci când a scos arma?”* sau *“Intenționa inculpatul să ducă până la bun sfârșit tranzacția?”* Modul adecvat de a obiecta la o întrebare de acest gen este *“Obiecție. Întrebarea îi cere martorului să presupună.”* Avocatul poate merge și mai departe, zicând: *“Martorului i se cere să citească gândurile inculpatului”*

8. *Întrebările confuze sau neinteligibile*

Uneori una dintre părți va pune întrebări care nu au nici un sens sau sunt foarte confuze. Dacă nu puteți înțelege ce se întreabă șansele sunt mari că nici martorul nu va înțelege. În special, la audierea încrucișată avocatul va dori să se asigure că martorii nu sunt confuzi deoarece asta îi va face să pară mai puțin credibili.

Avocatul va instrui martorii în cadrul pregătirilor dinainte de proces, după cum s-a menționat deja, în manual, în capitolul despre pregătirea martorilor că dacă ei nu înțeleg vreo întrebare să ceară ca aceasta să le fie explicată. Cu toate acestea, un avocat bun nu va conta pe acest fapt. Martorul poate fi reticent să spună că el nu înțelege întrebarea. De aceea, este datoria avocatului să-și protejeze martorul obiectând și cerându-i părții opuse să reformuleze întrebarea.

Modalitatea de a face acest lucru este: *“Obiecție. Întrebarea este confuză”* sau chiar *“Obiecție. Nu pot înțelege ce întreabă partea opusă.”* Cea de-a doua metodă îi poate ajuta martorului care se jenează că nu a înțeles întrebarea, dar nu vrea să admită. Martorul poate să se simtă mai bine dacă nici avocatul său nu poate înțelege întrebarea. Dacă judecătorul, după obiecția Dvs., îl întreabă pe martor dacă el înțelege întrebarea, el este dispus să admită că nici el nu a putut determina despre ce era întrebarea.

9. *Presupunerea faptelor care nu au fost stabilite*

Aceasta implică punerea unei întrebări care se referă la ceva ce nu a fost stabilit. De exemplu, în cazul cu tâlhăria de la bancă martorul este întrebat în ce direcție a fugit inculpatul înainte să se fi stabilit că s-a comis o tâlhărie la bancă, că el era acolo și că a văzut ceva. În așa caz, avocatul va obiecta. Obiecția ar fi formulată astfel: *“Obiecție. Întrebarea presupune fapte nestabilite”*.

Pentru a evita acest gen de obiecții, precum și lipsa temeiului, avocatul, în cadrul audierii directe, trebuie să construiască încet temelia pentru declarația fiecărui martor. Faceți pași mici.

10. *Întrebările de argumentare*

În proces avocații trebuie să pună întrebări martorilor și să nu se pună cu ei în poară. Dacă se pune o întrebare doar cu scopul de a căuta să-i demonstreze ceva martorului, acest lucru este neadecvat și trebuie obiectat. Obiecția va fi: *“Obiecție. Întrebare de argumentare.”*

11. *Lipsa bazei*

Această obiecție de cele mai multe ori va apărea atunci când martorului i se pun întrebări legate de vreun document care nu a fost autentificat. A autentifica ceva înseamnă a stabili că el este original. Pentru ca martorul să poarte discuții cu privire la conținutul unui raport, examinare, fotografie sau orice alt material scris sau fotografic, acestea trebuie demonstrate că sunt autentice. De exemplu, înainte ca martorul să poată răspunde la orice întrebare despre ceea ce este arătat pe fotografie, trebuie să se stabilească că fotografia reprezintă cu exactitate imaginea de pe ea. În cazul unei înregistrări pe bandă magnetică, trebuie să se stabilească că pe bandă este o înregistrare adevărată și exactă, cu nimic adăugat sau eliminat de pe ea. Dacă, de exemplu, se discută despre ceva scris de cineva, avocatul trebuie să stabilească că înscrisul îi aparține inculpatului, sau victimei, sau oricui se presupune că-i aparține.

În mod corespunzător, dacă cuiva i se cere să descrie ceea ce este pe fotografie, cineva, poate chiar însuși martorul, trebuie să fi declarat că aceasta reprezintă fidel și exact imaginea locului respectiv. Dacă acest lucru nu s-a făcut, partea opusă trebuie să obiecteze pe temeiul că nu s-a stabilit baza pentru mărturie. Rețineți, în Statele Unite baza nu poate fi dovedită prin informații din surse indirecte.

12. *Întrebările care solicită narațiuni*

Întrebările trebuie să fie ajustate îndeaproape, cu excepția celor puse experților. Astfel, este inadecvat de a-i cere unui martor *“Vă rog să-i povestiți instanței ce s-a întâmplat cu dumneavstră în noaptea de 14 iulie 2010.”* Motivul acestei limitări este că dacă martorul nu este restrâns la întrebări care acoperă doar o mică parte din declarația sa, va fi foarte greu de a nu permite strecurarea informației din surse indirecte, presupuneri, discuții despre chestiuni din afara competenței sale și așa mai departe. În plus, este o modalitate proastă de a pune întrebările din punctul de vedere al persoanei care audiază. Dacă puneți întrebări de acest gen, pierdeți controlul asupra martorului și lui îi poate scăpa ceva ce avocatul nu este pregătit să audă sau care poate aduce daune strategiei sale.

Idei finale

Există numeroase alte tipuri de obiecții, cum ar fi la întrebările care solicită informații privilegiate, întrebări prin care avocatul părții opuse face mențiuni greșite despre probe. Tipurile de obiecții prezentate mai sus sunt cel mai des întâlnite în cadrul proceselor din instanțele americane.

C. Răspunsurile martorului

Deși majoritatea obiecțiilor pe care le vor face avocații vor fi la întrebările puse martorilor, sunt categorii de răspunsuri ale martorilor care, de asemenea, sunt considerate neadecvate. Atunci când martorul dă un răspuns neadecvat avocatul, de asemenea, poate să obiecteze. După menționarea temeiului obiecției avocatul trebuie să-i solicite judecătorului dispunerea excluderii răspunsului din registrul oficial al procesului și neluarea în considerare a răspunsului în procesul de luare a hotărârii. În cazul în care judecătorul ulterior se bazează pe răspunsul respectiv, luând ca temei pentru sentință utilizarea probelor inadmisibile, aceasta poate oferi temei pentru contestarea cu succes a hotărârii judecătorești.

1. Informații din surse indirecte

Presupunem că procurorul pune o întrebare bună. *Î:* "Se află persoana, care a comis tâlhăria la banca de pe bulevardul Grigore Vieru pe 14 iulie 2010, în sala de judecată astăzi?" La care martorul răspunde: "Da, potrivit prietenului meu Vladimir, el a spus că Alexandru a comis tâlhăria, el stă acolo." Răspunsul în mod clar reprezintă informație dintr-o sursă indirectă fără ca vreo altă probă fundamentală să fie introdusă în timpul procesului și avocatul trebuie să obiecteze și să ceară anularea răspunsului. El trebuie să spună: "Obiecție. Răspunsul reprezintă informație dintr-o sursă indirectă." În cazul când judecătorul "susține" (este de acord cu) obiecția, avocatul trebuie să spună: "Solicite ca răspunsul să fie anulat și instanța să nu ia în considerație această mărturie".

2. Răspunsuri evazive

Un răspuns evaziv este atunci când răspunsul dat de martor nu este ceea ce s-a întrebat. Evaziv poate fi întregul răspuns sau o parte din el. În cazul când întregul răspuns este evaziv avocatul trebuie să obiecteze față de întregul răspuns. În cazul când doar o porțiune din răspuns este evaziv obiecția se va referi doar la porțiunea evazivă. De exemplu, *Î: L-ați văzut pe dl Popa conducând un BMW verde pe 14 iulie 2010?* *R: Nu, îl cunosc pe dl. Popa de ani de zile și el mi-a spus de câteva ori că el urășete BMW-urile și niciodată nu ar conduce un automobil de această marcă.* Cuvântul "Nu" este unica porțiune din răspuns care răspunde la întrebare. Avocatul trebuie să

facă următoarea obiecție: *“Obiecție față de toată partea răspunsului după cuvântul ‘Nu’.* În cazul când judecătorul susține obiecția, avocatul va solicita excluderea porțiunii necorespunzătoare și desconsiderarea acesteia de către judecător.

Este surprinzător cât de mulți avocați nu continuă cu o altă întrebare adecvată pentru a readuce porțiunea de răspuns exclusă în declarația martorului printr-o întrebare ulterioară.

3. Lipsa bazei

Există câteva situații când vor fi obiectate astfel de răspunsuri ale martorilor. De exemplu: *Î: Dumneavoastră mergeați pe bulevardul Bănulescu Bodoni pe 14 iulie 2010?” R: “În acea zi Alexandru a comis o tâlhărie la banca de pe strada respectivă.”*

Întrebarea a fost bună, procurorul a început să construiască baza, mai întâi cu plasarea martorului la locul potrivit. Răspunsului însă îi lipsește baza, deoarece la această etapă nu era nimic în declarația martorului care să indice că el se afla în locul potrivit pe bulevardul Bănulescu Bodoni, la timpul potrivit, că a văzut ceva sau se afla în poziția de a vedea ceva. Pentru că totul ce se știe la această etapă este că informația pe care el o oferă este de la un prieten sau poate chiar din ziar.

Un alt exemplu implică pregătire specializată. De exemplu, *Î: “Cunoașteți despre incendiul care a avut loc pe bulevardul Bănulescu Bodoni nr. 19 pe data de 30 august 2010?” R: Da, a fost un incendiu premeditat care a ars casa până la temelie.”*

Avocatul va solicita ca totul după cuvântul ”da” să fie anulat ca lipsindu-i baza. La această etapă deocamdată nu există nimic care să demonstreze că martorul are pregătirea necesară pentru a cunoaște dacă incendiul a fost premeditat. La această etapă nu există încă nimic care să stabilească că el, în general, a văzut casa. După câte se cunoaște, martorul a auzit despre incendiu de la televizor și că tot de acolo a aflat că cineva a spus că incendiul a fost premeditat. După cuvântul ”da” răspunsul este inadecvat, fiind evaziv.

4. Opinie

Cu excepția experților, toți ceilalți martori sunt invitați pentru a oferi fapte. Astfel, de exemplu, în cazul când unui martor i se pune o întrebare despre ce făcea o anumită persoană în afara băncii unde a fost comisă tâlhăria, întrebarea este bună atâta timp cât se specifică timpul, data și locul. Cu toate acestea, când martorul răspunde *“Da, el era pe post de observator”* răspunsul respectiv reprezintă părerea martorului despre ceea ce făcea persoana respectivă acolo. Un răspuns adecvat s-ar fi referit la fapte. *“El permanent se uita în jur. El mergea până în fața băncii și se uita într-o parte și în alta, după care se ducea în spatele băncii și făcea același lucru.”*

Pe de altă parte, când martorul este un ofițer de poliție format, pregătirea și experiența căruia au fost stabilite de către procuror cu referire la modul de acțiune a infractorilor-observatori, el poate să se dea cu părerea, în baza experienței sale, că persoana acționa ca un observator.

Experții, dacă calificarea lor a fost stabilită sau dacă instanța a constatat acest lucru când au fost desemnați, pot să se dea cu părerea în domeniul lor de pregătire. Mărturiile care oferă concluzii sunt tratate la fel ca și opiniile. Astfel, ofițerul de poliție poate spune că victima a fost împușcată, însă doar un expert medical poate da concluzia că anume acea împușcătură a fost fatală pentru victimă.

Idei finale

Ca și în cazul celorlalte aspecte ale procesului, nu există reguli dure și rapide referitor la situațiile când avocatul trebuie să facă o obiecție. Obiecțiile adecvate se învață cu timpul și experiența.

8. MIJLOACE MATERIALE DE PROBĂ

Mijloacele materiale de probă sunt ceva ce poate fi văzut, mirosit sau auzit de judecător. O probă materială bună poate avea un efect puternic asupra judecătorului. Proba materială poate clarifica un anumit aspect într-un fel care nu poate fi stabilit prin intermediul mărturiilor. De exemplu, o fotografie a unei persoane care a fost ucisă în bătaie este mult mai dramatică decât o simplă descriere a felului în care arăta victima. Un grafic poate reda mai multă informație care poate fi înțeleasă mai ușor decât dacă martorul ar enumera o listă lungă de cifre sau denumiri. În cazul documentelor, cum ar fi scrisori, conturi bancare și altele de acest gen, deseori ele au mai multă credibilitate decât martorul deoarece ele nu au fost modificate, ele nu mint și nu au amintiri greșite.

În cadrul proceselor mele am constatat că jurații (toate cauzele mele au fost examinate în cadrul proceselor cu jurați) sunt mai predispuși să se bazeze pe un document decât pe declarația martorului în cazul când și unul și altul se referă la același lucru. Mijloacele de probă materiale, de asemenea, au avantajul de a concentra atenția judecătorului asupra ideii pe care avocatul dorește s-o demonstreze într-un fel în care declarația unui martor rareori ar reuși. Utilizarea unei probe materiale, împreună cu mărturiile verbale, îi oferă avocatului două modalități de a transmite informația. După cum s-a menționat anterior în cadrul prezentului manual, testele psihologice au demonstrat că efectul combinat al văzului și auzului în același timp este de două ori mai mare decât dacă doar un singur simț este folosit.

Modul de utilizare a mijloacelor materiale, expus mai jos, reprezintă modalitatea în care acest lucru se face în instanțele ordinare federale din Statele Unite, acestea fiind instanțele de fond din cadrul sistemului federal în care se examinează cauzele penale.

A. Obținerea admiterii unui mijloc material în calitate de probă

Mijloacele materiale pot fi utilizate în două moduri. Cel mai important mod de utilizare este obținerea admiterii în calitate de probă. Al doilea mod de utilizare este pentru a clarifica unele aspecte judecătorului în timpul pledoariei introductive și a pledoariei finale. Ambele moduri au valoare, însă atunci când se ia hotărârea pe marginea cauzei, judecătorul poate lua în considerație ca bază pentru hotărâre doar mijloacele materiale care au fost admise ca probe. Din aceste considerente, acest capitol se va referi la mijloacele materiale pe care avocatul planifică să le prezinte pentru admitere în calitate de probe.

Prezentarea mijloacelor materiale pentru admitere ca probă, ca și orice alt segment al procesului, necesită o pregătire înainte de proces. Avocatul trebuie să determine care mijloace materiale dorește să le prezinte și trebuie să se asigure că dispune de martorii necesari pentru a obține admiterea lor. Un mijloc material care nu poate fi admis ca probă este o iroseală de timp și bani. Avocatul, de asemenea, va lua în considerație când anume în cadrul procesului să le prezinte pentru a fi admise ca probe. În cele din urmă, avocatul trebuie să pregătească martorul care va susține aceste mijloace materiale și orice alți martori cu care le va discuta în timpul pregătirii dinainte de proces.

1. Marcați mijlocul material de probă

Unica modalitate ca Dvs. și judecătorul să țineți evidența mijloacelor materiale este de a le “marca”, de exemplu “*Proba acuzării nr. 1*” sau “*Proba apărării A*”. Nu contează dacă doriți să folosiți numere sau litere, atâta timp cât Dvs. și judecătorul cunoașteți despre ce se vorbește atunci când se face trimitere la vreo probă materială. Marcarea, în mod ideal, trebuie să se facă înainte de proces. Este mai ușor de a face acest lucru atunci pentru că îi dă judecătorului impresia că sunteți pregătit. Este preferabil să marcați probele materiale în ordinea în care considerați că acestea vor fi prezentate în timpul procesului.

2. Arătați mijloacele de probă materiale părții opuse

La proces avocatul trebuie să-i arate mijloacele materiale propuse părții opuse înainte de începerea procesului de prezentare a acesteia pentru admitere ca probă. Acest lucru îi oferă posibilitatea părții opuse să facă obiecțiile pe care le dorește. După care veți dori să-i dați părții opuse timp rezonabil pentru a studia. Este o

practică bună de a înregistra clar faptul că i-ați arătat mijlocul material părții opuse, deci, corespunzător, avocatul ar putea spune: *“Demonstrez proba C a apărării, pentru identificare.”*

3. Cereți permisiunea judecătorului de a vă apropia de martor

În majoritatea cazurilor avocatul va trebui să dea mijlocul material de probă martorului. Dacă acest lucru este necesar, el trebuie să ceară permisiunea judecătorului pentru a se apropia de martor. Acesta este un gest de curtuozitate prin care se recunoaște că judecătorul controlează sala de judecată. Modalitatea adecvată de a solicita permisiunea este: *“Îmi permiteți să mă apropiez de martor?”*

4. Arătați mijlocul material de probă martorului

Înainte de a arăta mijlocul material judecătorului, trebuie să obțineți admiterea acestuia în calitate de probă. Înainte ca acesta să fie admis ca probă nu trebuie să se facă multe declarații cu privire la esența lui. Excepție de la această mențiune este atunci când se stabilește baza pentru obținerea admiterii probei, despre care se va discuta în capitolul următor.

5. Stabilirea bazei pentru mijloacele materiale de probă

Aceasta implică stabilirea motivului din care mijlocul material poate fi discutat și admis. Manualul se va referi la aceasta în detaliu mai jos.

6. Prezentarea mijlocului material pentru admitere ca probă

Înainte ca martorul să poată discuta despre un mijloc material acesta trebuie să fie admis ca probă. La această etapă avocatul nu trebuie să menționeze că el a demonstrat mijlocul material care întrunește cerințele pentru a fi admis ca probă și care formează baza pentru hotărârea judecătorului. În cazul în care partea opusă are vreo obiecție, acum este ultima sa șansă de a le face. În cazul în care judecătorul susține obiecțiile părții opuse, martorului nu i se mai poate pune nicio întrebare despre aceasta. În cazul în care nu există obiecții sau ele au fost respinse, avocatul poate începe chestionarea martorului cu referire la mijlocul material de probă. Modalitatea de prezentare spre admitere este astfel: *“Prezint mijlocul material al apărării nr. 3 pentru admitere în calitate de probă.”*

Judecătorul întreabă partea opusă dacă acesta are vreo obiecție. În cazul în care obiecții nu sunt sau judecătorul le respinge, mijlocul material va fi admis.

B. Stabilirea bazei

Stabilirea bazei înseamnă stabilirea faptului că mijlocul material de probă este

autentic, că este ceea ce pretinde avocatul. Există trei cerințe pentru a face acest lucru.

- (1) Martorul trebuie să fie competent pentru a o discuta. Cu alte cuvinte, el este familiarizat cu acest mijloc material de probă și poate discuta pe marginea lui.
- (2) Ca și tot restul în cadrul procesului, el trebuie să fie relevant.
- (3) Trebuie să fie adevărat.

Mai jos urmează un exemplu de stabilire a bazei. Manualul va aborda tipuri specifice de mijloace materiale de probă în următoarele capitolele.

Î: *“Dra Nicoară, vă arăt ceea ce a fost marcat ca Probă a apărării nr. 1, recunoașteți?”*

R: *Da.*

Î: *Ce este aceasta?*

R: *Este o scrisoare datată cu 23 februarie 2010, adresată dnei Ana Bogatu de la Leonid Tacu.*

Î: *Cunoașteți semnătura dlui Tacu?*

R: *Da.*

Î: *Puteți să-i spuneți judecătorului de unde cunoașteți semnătura lui?*

R: *Am fost secretara lui timp de 10 ani și l-am văzut semnând o mulțime de documente.*

Î: *Cui îi aparține semnătura din josul paginii probei apărării nr.1?*

R: *D-lui Tacu.*

Etapele prin care a trecut avocatul au inclus: identificarea mijlocului material de probă (relevanța sa ar fi fost stabilită prin declarații anterioare în timpul procesului sau prin justificarea avocatului), a fost stabilită competența martorului referitor la cunoașterea semnăturii dlui Tacu și, doar după ce s-a făcut acest lucru, martorul a depus declarații referitor la semnătura care apare în josul paginii scrisorii.

C. Tipurile de probe și modul de introducere

Toate probele se includ în patru categorii. Procesul de obținere a admiterii fiecărei categorii în calitate de probă diferă într-o oarecare măsură, după cum se va demonstra mai jos.

1. Probele reale

Această categorie include astfel de lucruri ca arme, droguri, îmbrăcăminte, spermă sau oricare alte obiecte fizice.

1.1 Obținerea admiterii probelor reale

Există două tipuri de probe reale. Prima se referă la ceva ce este unic, cum ar fi vreo pictură unică, un inel deosebit, o armă cu număr de serie. Al doilea tip se referă la articolele fungibile, cu alte cuvinte, articolele care nu sunt unice, cum ar fi drogurile, sângele și pietrele prețioase nemontate. Primul tip este mai simplu, mai jos este prezentat un exemplu în acest sens:

Î: Dle polițist Josan sunteți polițistul care a găsit corpul neînsuflăit al dnei Maria Țopa?

R: Da.

Î: Când ați găsit corpul ați observat ceva ce ați considerat că este arma omorului?

R: Da. În spatele ei era înfipt un cuțit.

După ce proba materială a fost arătată părții opuse și după obținerea permisiunii judecătorului de a se apropia de martor:

Î: Acum vă arăt ceea ce este marcat ca Proba acuzării nr. 1, o recunoașteți?

R: Da, acesta este cuțitul care era înfipt în spatele dnei Țopa, care acum se află într-un pachet de plastic sigilat. Numele de pe sigiliu este P.O. Josan.

Î: De unde știți că este același cuțit pe care l-ați văzut înfipt în spatele dnei Țopa?

R: Cuțitul are un mâner din os, iar lama este dințată. Dar cel mai important lucru este că pe mâner eu mi-am încrestat inițialele și data.

Î: Cuțitul se află în aceeași stare cum l-ați văzut prima oară?

R: Bine, cuțitul are inițialele mele pe el și data pe mâner, dar se pare că o parte din sânge lipsește atât de pe mâner, cât și de pe lamă.

Î: Cu aceste excepții, se află cuțitul în aceeași condiție?

R: Da.

Î: Prezint Proba acuzării nr.1 spre admitere în calitate de probă.

În declarația făcută mai sus, puteți vedea modul în care procurorul a parcurs etapele necesare pentru a obține admiterea probei. Mai întâi, procurorul a demonstrat relevanța, a stabilit că martorul este competent să depună mărturie, stabilind că el era persoana care a descoperit corpul. El a stabilit că proba era relevantă la momentul când martorul a spus că victima fusese înjunghiată. Procurorul a determinat martorul să demonstreze că acesta știe cum proba arăta în momentul relevant și că în mod substanțial aceasta arată la fel în timpul procesului. Martorul a explicat deosebirile. Remarcați că, probabil, există multe cuțite care arată ca și proba prezentată. Fără inițialele polițistului sau alte trăsături unice cuțitul nu ar fi admisibil deoarece ofițerul nu ar fi în stare să facă distincție dintre el și alte cuțite asemănă-

toare. Fără caracteristica distinctivă sau demonstrarea că cuțitul se află în pachetul sigilat pentru probe cu inițialele sale pe el, precum și ale persoanei care l-a scos pentru a face testările sângelui, avocatul trebuie să obiecteze admiterea acestuia, ceea ce ar avea alte consecințe în privința testelor efectuate asupra sa.

În următorul exemplu, care implică testarea sângelui de pe cuțitul ofițerului, ofițerul va vorbi despre pașii întreprinși pentru a păstra sângele-probă. Aceasta va implica sigilierea cuțitului. Acest pas este important pentru a preveni contaminarea sângelui cu alt sânge sau pierderea acestuia. În timp ce sigilierea cuțitului este o practică bună, nu ar fi dificilă obținerea admiterii cuțitului în calitate de probă atâta timp cât polițistul poate identifica cuțitul, în acest caz, după inițialele sale. Lipsa sigiliului, însă, probabil va fi fatală în încercarea de a obține dovezi referitor la persoana căreia îi aparține.

Următoarea declarație ține de sângele care a fost găsit pe cuțit. În cazul când avocatul are de a face cu un obiect substituibil, cum ar fi sânge sau droguri, el trebuie să demonstreze că lucrul despre care se depune declarația este același ca și cel implicat în proces. Un obiect substituibil este ceva ce nu are nici un însemn distinctiv pe el pentru a-l diferenția de alte materiale. De exemplu, majoritatea prafurilor albe arată la fel. Avocatul trebuie să stabilească că praful alb pe care vrea să-l introducă ca probă este același praf alb care a venit de la inculpat. În cazul când cineva a efectuat un test asupra unui obiect substituibil trebuie să se stabilească că testul a fost efectuat, de exemplu, asupra aceleiași praf alb care a fost confiscat de la inculpat. În cazul când obiectul substituibil este prezentat pentru admitere ca probă sau se fac declarații cu privire la testele asupra obiectului substituibil, avocatul trebuie să stabilească modul de administrare și păstrare a probelor.

Aceasta înseamnă demonstrarea locului unde obiectul s-a aflat tot timpul și starea obiectului, astfel ca judecătorul să știe că acesta este obiectul original, în starea sa originală sau în maniera în care a fost modificat. Declarația prezentată mai jos ține de cazul de omor de mai sus. Se referă la audierea polițistului începută *supra*.

Î: Atunci când v-ați pus inițialele pe cuțit, ce ați făcut cu el?

R: L-am pus într-un pachet de plastic și l-am sigilat.

Î: Puteți descrie sigiliul pe care l-ați aplicat?

R: Am aplicat sigiliul standard folosit de Inspectoratul de Poliție Chișinău.

Sigiliul acesta nu poate fi deschis fără a fi distrus. De asemenea, eu mi-am pus semnătura pe sigiliu, astfel că dacă cineva l-ar fi deschis, semnătura mea nu putea fi înlocuită.

Î: Ce ați făcut cu el după ce l-ați sigilat?

R: *L-am adus la sediul Inspectoratului de poliție de la Chișinău și l-am pus într-un frigider special unde noi păstrăm probele care trebuie păstrate în stare rece. Ofițerul responsabil de acolo mi-a dat o chitanță.*

Î: *De ce în frigider?*

R: *Pentru că eu știam că vor fi efectuate teste de sânge asupra cuțitului, iar mostrele de sânge trebuie păstrate la rece pentru ca testele să fie valide.*

După aceasta procurorul invită un chimist al poliției, dna Nadea Grosu. După stabilirea calificării sale de chimist format, care a primit instruire în analiza sângelui, și experiența ei în efectuarea unor astfel de tipuri de teste, a fost făcută următoarea declarație.

“Î: *La 6 octombrie 2010 ați avut ocazia să treceți prin sala de probe de la Inspectoratul de poliție Chișinău ?*

Î: *Da.*

Î: *De ce v-ați dus acolo?*

R: *Am primit un apel de la ofițerul responsabil al sălii de probe precum că tocmai a fost adus un cuțit acoperit cu sânge și ei au dorit ca eu să testez sângele de pe el.*

Î: *Când ați văzut cuțitul, în ce condiție era?*

R: *Era într-un pachet de plastic sigilat, având pe sigiliu semnătura unei persoane cu numele de Josan Tudor. Era acoperit cu sânge atât pe mâner, cât și pe lamă.*

Î: *Care era starea pachetului, arăta cumva de parcă fusese cumva deteriorat?*

R: *Nu.*

Î: *Când ați luat pachetul, unde l-ați dus?*

R: *La laboratorul poliției.*

Î: *Și ce ați făcut cu el când ați ajuns la laborator?*

R: *Am spart sigiliul și am luat câteva mostre de sânge din diferite porțiuni ale lamei și ale mânerului cuțitului.*

Î: *Ați etichetat fiecare mostră separat?*

R: *Da, am etichetat-o pe fiecare aparte, indicând din care segment al cuțitului a fost preluată. De asemenea, le-am marcat cu cifre de la 1 la 10 pentru a ține evidența fiecărei dintre cele 10 mostre pe care le-am preluat.*

Î: *Ce ați făcut cu cuțitul după ce ați preluat mostrele?*

R: *L-am pus într-un alt pachet de plastic, l-am sigilat și mi-am pus semnătura pe sigiliu.*

Î: *Iar cu mostrele de sânge, ce fel de teste ați făcut?*

R: *Am testat fiecare mostră pentru a determina dacă fiecare dintre ele conținea sânge de aceeași grupă de sânge.*

Î: Ce ați constatat?

R: Am descoperit că pe cuțit erau două grupe de sânge. Una era O pozitiv, iar cealaltă era AB pozitiv.

Î: Ce ați făcut cu mostrele după ce ați terminat testările?

R: Le-am pus pe fiecare în câte un pachet de plastic separat, le-am sigilat și mi-am pus numele pe sigiliu.

Î: După ce ați terminat testările ce ați făcut cu cuțitul și mostrele de sânge?

R: Am întors cuțitul în frigiderul sediului Inspectoratului de poliție, iar mostrele de sânge le-am pus la păstrare într-un frigider din laboratorul poliției.

Declarația acestui martor încheie lanțul de administrare și păstrare a probelor. Ea a demonstrat că a obținut cuțitul pe care polițistul îl pusese într-un pachet și când a terminat lucrul cu acesta l-a pus într-un pachet nou, l-a sigilat și și-a pus semnătura pe sigiliu. În cadrul procesului polițistul a făcut declarații cu privire la numele de pe sigiliu. Ea, de asemenea, a stabilit că sângele pe care l-a examinat era sânge de pe cuțit, care, de asemenea, fusese sigilat. Se presupune că mărturiile ulterioare vor include faptul că ea a întocmit un raport cu privire la testele efectuate și grupele de sânge al victimei și ale pretinsului asasin. Dacă, de exemplu, s-au efectuat teste adiționale de sânge de o altă persoană pentru a obține probe de ADN, persoana respectivă ar trebui să declare despre obținerea mostrelor în pachete sigilate, având pe ele semnătura dnei Nadea Grosu.

2. Probele demonstrative

Acestea sunt probele care demonstrează ceva, dar nu constituie obiectul propriu-zis. Exemple de acest tip de probe sunt fotografiile, modelele, hărțile, picturile sau grafica digitală.

Cel mai răspândit tip de probe demonstrative folosite în cadrul proceselor de judecată sunt fotografiile. Urmează un exemplu despre admiterea unei fotografii în calitate de probă.

Î: Dumneavoastră cunoașteți blocurile de locuit de pe strada Neaga, dintre străzile Coca și Belinschi?

R: Da.

Î: Cât de des vă aflați în apropierea blocurilor respective?

R: Merg pe jos pe lângă ele în fiecare zi în drum spre serviciu și înapoi.

Î: De cât timp mergeți pe jos pe lângă ele?

R: În ultimii 4 ani.

Î: Cunoașteți cum arătau blocurile respective pe data de 14 iulie 2010?

R: Da.

După demonstrarea probei părții opuse și obținerea permisiunii instanței de a se apropia de martor:

Î: Acum vă arăt spre identificare ceea ce este marcat ca Proba apărării nr. 2. Vă rog să examinați Proba nr. 2 și când terminați, vă rog să-i spuneți judecătorului ce reprezintă.

R: Este o fotografie a blocurilor de pe strada Neaga între străzile Coca și Belinschi.

Î: Această fotografie arată exact și corect modul în care arătau blocurile respective pe data de 14 iulie 2010?

R: Da.

Î: Solicit ca Proba nr. 2 să fie admisă în calitate de probă.

Veți remarca pași diverși pe care avocatul i-a întreprins. Mai întâi el a stabilit competența martorului de a face declarații cu privire la domeniul reprezentat pe fotografie. Din declarațiile anterioare despre cazul de tâlhărie de la bancă relevanța blocurilor de pe strada Neaga a fost deja stabilită. Atunci când avocatul i-a arătat proba prima dată martorului el o marcase pentru identificare ca modalitate de a ține evidența probelor sale și pentru referință în registrele instanței. După care el obține de la martor identificarea fotografiei ca imagine exactă și corectă a blocului respectiv la data respectivă. Doar după toate aceste acțiuni avocatul a purces la introducerea fotografiei în calitate de probă. Cu alte cuvinte, în privința mijloacelor materiale, avocatul trebuie mai întâi să stabilească baza motivului din care aceasta este admisibilă înainte de a pune întrebări legate de anumite părți ale mijlocului material, cum ar fi stabilirea locului aflării martorului. Odată ce baza a fost stabilită, avocatul i-a solicitat instanței să admită mijlocul material și să înceapă audierea.

În cazul unui tablou procesul ar fi la fel. Nu este necesar ca martorul să fi desenat tabloul sau să fi făcut fotografia, ci doar ca aceasta să reflecte exact și corect ceea ce are drept scop să demonstreze – cum arăta locul pe data când infracțiunea a avut loc.

3. Înscrierile

Acestea sunt astfel de documente ca scrisori, biletele la ordin și contracte. Pentru a obține admiterea acestor documente, trebuie stabilită semnătura, ca în exemplul dat mai sus pentru a dovedi că documentul este original. Acestea sunt documente pe care avocatul dorește să le introducă ca probe, deoarece scrisul de pe ele este unul dintre elementele importante. Un exemplu de introducere a acestui tip de documente a fost arătat mai sus la începutul capitolului despre stabilirea bazei.

4. Registrele

Acestea sunt registrele de afaceri ținute în cursul normal de lucru, cum ar fi registre corporative, registre bancare și altele, care, de obicei sunt ținute de companii. Acestea includ astfel de lucruri ca corespondență, rapoarte, registre financiare ale corporațiilor, facturi și documente de trasură, registre telefonice, cecuri și orice alt tip de registre pe care le ține o anumită companie.

De obicei, tipul de registre pe care avocatul va încerca să-l introducă în cadrul procesului vor fi registre de afaceri. În Statele Unite astfel de registre sunt scutite de regula informațiilor din surse indirecte în cazul în care registrele sunt ținute de companie în cursul său normal de activitate. Raționamentul aici este că ele au fost întocmite fără vreun motiv ca să fie false. În cazul în care avocatul consideră că ele sunt false, el poate solicita permisiunea judecătorului de a chestiona martorul în cadrul audierii încrucișate înainte ca judecătorul să decidă asupra admiterii lor. Partea opusă, de asemenea, poate invita ulterior un martor pentru a stabili că registrele nu sunt corecte. Pentru a introduce astfel de registre este necesar ca cineva să facă declarații precum că acestea sunt registrele oficiale ale companiei. Persoana respectivă trebuie să fie persoana care ține registrele, dar nu trebuie să fie persoana care le-a întocmit. Și într-adevăr, într-o companie mare registrele vor fi întocmite de mai multe persoane. Martorul trebuie doar să declare că registrele respective cu adevărat reprezintă registrele companiei. Acest lucru se poate face în felul următor:

Î: Dl Crudu, de cine sunteți angajat?

R: De întreprinderea Moldelectrica.

Î: Care este funcția Dvs. în cadrul întreprinderii?

R: Sunt asistent al vicepreședintelui.

Î: Fiind în această funcție, sunteți responsabil de registrele companiei?

R: Da.

După ce registrele au fost arătate părții opuse și permisiunea de a se apropia de martor a fost acordată de către judecător:

Î: Vă arăt pentru identificare ceea ce este marcat ca Proba apărării nr. 2, o recunoașteți?

R: Da, acestea sunt registrele tranzacțiilor financiare ale Moldelectrica.

Î: Pe ce perioadă?

R: Perioada 2009-2010.

Î: Reprezintă acestea registre care se țin de către Moldelectrica ca parte a activității sale obișnuite?

R: Da.

Î: Prezintă Proba apărării nr. 2 pentru admitere în calitate de probă.

R: Înregistrări sonore și video

Unele cazuri vor implica înregistrări sonore, cum ar fi înregistrări ascunse pe bandă magnetică (audio și video), înregistrări telefonice și așa mai departe. Trebuie să urmați câțiva pași pentru a introduce acest tip de înregistrare sau el nu va fi admis. Avocatul care oferă înregistrarea trebuie să stabilească că dispozitivul de înregistrare se afla în stare bună atunci când s-a făcut înregistrarea, că persoana care l-a utilizat era competentă, că el a înregistrat adecvat pe toată durata conversației, că martorul a auzit sau văzut totul ce se înregistra, că banda ulterior a fost verificată pentru a se asigura că totul a fost înregistrat cu precizie și complet, că ulterior banda a fost păstrată într-o manieră care a împiedicat orice completări, modificări sau eliminări de informație de pe ea și, în cele din urmă, că martorul poate identifica vocile și persoana care vorbește – în înregistrarea audio, și locația și persoanele – în înregistrarea video. În unele cazuri va fi necesar de chestionat mai mulți martori pentru a autentifica înregistrarea.

În cadrul procesului nu este necesar de a include întreaga înregistrare, cu condiția ca întreaga înregistrare să fi fost prezentată părții opuse și judecătorul să fi fost informat că el ascultă o versiune prescurtată a acesteia. În astfel de cazuri, partea opusă poate include doar porțiunile de pe bandă care au fost omise și pe care le consideră utile și să plaseze înregistrarea în contextul adecvat.

În scopul prezentului manual va fi folosit un martor pentru a demonstra o metoda adecvată.

Î: Dle Ofițer Nicoară, ați avut o întâlnire cu inculpatul pe data de 20 decembrie 2010?

R: Da.

Î: Ați înregistrat întâlnirea pe bandă?

R: Da.

Î: Ce fel de dispozitiv de înregistrare ați folosit?

R: Un dictafon de format mic tip A Sony M327.

Î: Înainte de întâlnirea cu inculpatul ați mai folosit vreodată vreun astfel de dispozitiv?

R: Da, de numeroase ori.

Î: Ați fost instruit cu privire la utilizarea dispozitivului respectiv?

R: Da, personalul tehnic al poliției mi-a făcut instructaj.

Î: Ați testat dispozitivul înainte de a-l folosi la întâlnire?

R: Da, aceasta este procedura standard.

Î: Se afla în stare funcțională bună?

A; Da.

Î: Cu cât timp înainte de întâlnire l-ați testat?

R: Cu două ore.

Î: Ați fost acela care a pus în funcție dispozitivul înainte de întâlnirea cu inculpatul?

R: Da.

Î: Cu cât timp înainte de întâlnire?

R: Cu vreo 5 minute, chiar înainte de a ieși din mașină.

Î: Unde era amplasat dispozitivul în timpul întâlnirii?

R: Îl aveam prins cam pe la jumătatea pieptului.

Î: Ați testat sau folosit dispozitivul când era instalat acolo mai înainte?

R: Da, și înregistra bine toate conversațiile.

Î: În timpul întâlnirii cu inculpatul, ați deconectat vreodată dispozitivul?

R: Nu.

Î: În cât timp după întâlnire ați deconectat dispozitivul?

R: După cinci minute, când am revenit în mașină.

Î: Ați ascultat înregistrarea după ce a fost făcută?

R: Da.

Î: Peste cât timp?

R: Imediat cum am ajuns la inspectoratul de poliție, adică peste circa 45 de minute?

Î: Atunci când ați ascultat înregistrarea, ați constatat că s-a înregistrat exact și complet totul ce a fost spus în timpul întâlnirii?

R: Da.

Î: După ce ați ascultat-o, ce ați făcut?

R: Am plasat-o într-un pachet special pentru probe, am sigilat-o și mi-am pus semnătura pe sigiliu.

Î: Ați mai accesat banda vreodată după aceea?

R: Da.

Î: Când?

R: Cam o lună în urmă, când am făcut copii pentru dumneavoastră și avocat.

Î: Când ați folosit banda atunci era încă sigilată, având semnătura Dvs. pe sigiliu?

R: Da.

Î: Copiile pe care le-ați făcut pentru mine și avocat erau complete și exacte?

R: Da.

Î: Ce-ați făcut cu banda după ce ați făcut copii ale înregistrării?

R: Am pus-o înapoi în pachetul de probe, am sigilat-o și am semnat sigiliul.

După demonstrarea probei avocatului și obținerea permisiunii judecătorului de a se apropia de martor chestionarea este reluată:

Î: Vă arăt spre identificare ceea ce este marcat ca Proba acuzării nr. 5, o recunoașteți?

R: Aceasta este banda originală care se conținea în pachetul de probe având semnătura mea pe sigiliu.

Î: Prezint Proba acuzării nr.5 pentru admitere în calitate de probă.

Judecătorul: Obiecții din partea avocatului? Nu aud obiecții, se admite.

Î: Acum vă arăt ceea ce este marcat ca Proba a acuzării nr. 5A, o recunoașteți?

R: Aceasta este banda montată. De pe ea sunt eliminate porțiuni din versiunea originală după cum m-ați instruit să le elimin.

Î: Ați putea să-i spuneți judecătorului care porțiuni din versiunea originală lipsesc?

R: Mi-ați spus să șterg cele 5 minute de înregistrare înainte de întâlnirea cu inculpatul și cele 5 minute de după întâlnirea cu el. De asemenea, mi-ați spus să șterg perioada de timp când a trebuit să ies din sală pentru a mă duce la viceu. Mai departe am șters o discuție de vreo 20 de minute pe care am avut-o cu inculpatul despre un meci de fotbal care va avea loc între Real Madrid și Barcelona.

Î: Vă rog includeți Proba 5A. Prima voce pe care o auzim acum, prima care pe bandă spune cuvinte de salut, a cui este?

R: Este vocea inculpatului.

Î: Și următoarea voce, care răspunde la salut, a cui este vocea respectivă?

R: A mea.

Î: Vom auzi și alte voci înregistrate pe bandă?

R: Da, cam pe la jumătate vom auzi vocea soției inculpatului care a intrat în încăperea și ne-a întrebat dacă vrem ceai. Doar vocea ei mai este.

Veți observa că Proba 5A nu a fost prezentată pentru admitere ca probă. Aceasta a fost o situație când proba a fost pregătită pentru a fi utilizată în proces ca o măsură de economisire a timpului. Aceasta exclude ca judecătorul și jurații să se plictisească ascultând 5 minute nimic important la începutul și sfârșitul benzii și o discuție irelevantă despre fotbal. Avocatul nu are nevoie să includă nici versiunea montată a benzii fără întreruperi. În cazul situațiilor când părțile de pe bandă folosesc, de exemplu, astfel de cuvinte cod ca 20 kile în loc de 20 de kilograme de heroină, banda poate fi oprită și martorul solicitat să explice ce se are în vedere în înregistrare. De asemenea, pentru sublinierea anumitor părți ale conversației, avocatul poate pune întrebări suplimentare, cum ar fi *“de ce ați spus așa”* ca modalitate de a-l face pe

martor să explice mai mult despre cele întâmplate. De asemenea, aceasta servește drept o modalitate bună de a accentua o parte deosebit de importantă din conversație.

D. Rezumatele

Ultima categorie de probe care vor fi discutate în prezentul manual sunt rezumatele. Introducerea tuturor livrărilor pe o perioadă anumită de timp, a cecurilor sau extraselor de depozite și retrageri din câteva conturi bancare necesită foarte mult timp și este obositor. În general, avocatul este interesat să arate mai degrabă totalurile decât tranzacțiile individuale. Conform Regulilor Federale cu privire la probe, Regula 1006, rezumatul unor tranzacții individuale este admisibil cu condiția ca avocatului să-i fi fost furnizate datele importante înainte de proces. Deoarece rezumatul poate fi supus audierii încrucișate, acesta servește drept bază adecvată pentru luarea hotărârii de către judecător. Urmează o modalitate adecvată de a obține admiterea unui rezumat în calitate de probă.

Î: Vă rog să priviți la Proba apărării nr. 8 pentru identificare.

R: Da.

Î: Ce reprezintă Proba apărării nr. 8?

R: Este un rezumat al depozitelor și retragerilor de pe contul bancar al întreprinderii Moldelectrica la Prima Bancă a Moldovei pentru perioada 1 ianuarie 2010 – 31 decembrie 2010.

Î: Dumneavoastră ați întocmit rezumatul?

R: Da.

Î: Vă rog descrieți care a fost primul pas pe care l-ați întreprins când ați pregătit rezumatul?

R: Am obținut toate registrele bancare ale Moldelectrica de la Prima Bancă a Moldovei pentru anul calendaristic 2010. După, am extras din registre toate extrasele retragerilor și ale depozitelor companiei.

Î: Văd că Proba nr. 8 are două colonițe, una intitulată depozite și alta – retrageri, iar în partea stângă se arată fiecare lună. Vă rog să explicați ce înseamnă aceste colonițe și cum ați determinat ce cifre să înscrieți.

R: Am adunat depozitele din fiecare lună, după care am inserat totalul pentru fiecare lună în rezumat. Am făcut la fel și în cazul retragerilor. Cifrele de jos reprezintă totalul sumelor individuale indicate mai sus.

Î: Prezintă Proba apărării nr. 8 pentru admitere ca probă.

După cum vedeți, avocatul l-a făcut pe martor să descrie ce reprezintă proba. După aceasta l-a făcut să descrie temeiul înscrierilor din grafic. Cu alte cuvinte,

avocatul a stabilit baza pentru grafic înainte ca să pună vreo întrebare cu privire la acesta. El, de asemenea, l-a făcut pe martor să treacă prin toate categoriile indicate pe grafic astfel ca judecătorul să înțeleagă fără a trebui să întrebe. Judecătorilor nu le place să admită că ei nu înțeleg ceva. Partea opusă poate obiecta în momentul când graficul este prezentat pentru admitere ca probă. El, de asemenea, poate solicita instanței să amâne luarea deciziei cu privire la admiterea acesteia până când va avea posibilitatea să audieze încrucișat martorul care susține proba. Instanța, deseori, va permite audierea încrucișată la această etapă, decât să aștepte până când martorul va termina depunerea declarațiilor. Din punctul de vedere al părții opuse acest lucru este preferabil deoarece dacă el poate demonstra că baza pentru probă este nesigură, el poate preîntâmpina depunerea unor mărturii.

În acest caz, graficul se bazează pe o simplă adunare a datelor din niște extrase clare. Dacă ar fi implicat vreun domeniu care necesită pregătire specializată, de exemplu, dacă anumite lucruri pot fi clasificate ca active sau obligațiuni, ar fi necesar cineva cu pregătire contabilă. În așa caz, martorul ar fi trebuit să-și prezinte calificarea de a face determinările respective, înainte ca să înceapă să explice cum a fost alcătuit graficul.

E. Probele inadmisibile

Există câteva situații când avocatul va dori să folosească mijloace materiale care nu vor fi prezentate pentru admitere în calitate de probe. Aceasta poate fi un grafic sau diagramă pe care avocatul va dori să o folosească în timpul pledoariei introductive sau celei finale. De exemplu, poate dori să aibă o cronologie a evenimentelor pentru a-l ajuta pe judecător să vadă când s-au întâmplat anumite lucruri, pentru a-l concentra pe judecător asupra celor întâmplate atunci. Aceasta ar putea fi o diagramă care indică liniile de comandă într-o întreprindere criminală, cu inserarea numelor principalilor actori.

Acestea pot fi grafice, diagrame, fotografii – imaginația Dvs. este fără limită. Dacă acestea sunt bine pregătite, ele pot fi foarte convingătoare în demonstrarea anumitor idei importante în fața judecătorului. Desigur, este de importanță majoră ca graficele și diagramele să conțină date exacte, deoarece inexactitatea acestora vor submina grav credibilitatea avocatului. Aceste avertismente fiind expuse, avocații sunt încurajați să fie creativi la întocmirea mostrelor și să reflecteze la felurile de mostre care pot fi folosite în timpul pregătirii înainte de proces.

IDEI DE FINAL

Prezentul manual a fost conceput pentru a oferi abilități de bază de care avocații vor avea nevoie pentru a se prezenta cu succes în cadrul proceselor de judecată din sistemul contradictorial. Manualul nu pretinde că include toate abilitățile necesare pentru a fi un avocat bun. Cititorul trebuie să caute și alte materiale didactice care vor include și alte domenii de acțiune în cadrul proceselor de judecată. Doar prin practică permanentă avocatul își va perfecționa acele abilități care să-i permită să fie un avocat strălucit în cadrul proceselor de judecată. Aș dori ca avocații să rețină două idei pe care am încercat să le accentuez în tot cuprinsul acestui manual și pe care ei le vor găsi în toate celelalte publicații cu privire la prezentarea cauzelor în instanța de judecată: fiți creativi și pregătire, pregătire, pregătire.

Mult succes tuturor!

Daniel Linhardt

Opinia autorului este o opinie proprie, bazată pe experiență și viziuni personale.
Opinia expusă de autor nu reflectă neapărat poziția oficială a Asociației Barourilor Americane
Inițiativa pentru Supremația Legii sau a Uniunii Avocaților din Republica Moldova.